

Human Rights Task Force - Polugodisnji izvjestaj

This document is part of the mid-term assessment review carried out by the Human Right Co-ordination Centre, tasked by the Steering Board. It intends to summarise and assess the priorities set during the Human Rights Task force in February 2001. It is an interagency assessment conducted through the relevant Human Rights Co-ordinating Groups.

1. Povratak izbjeglica i raseljenih lica

<i>Plan djelovanja:</i> <i>Pove}ati broj rje{enja o povratu imovine i ponovnom zapo{lavanju</i> <i>Mjera koju je preporu~io Upravni odbor:</i>	Pribli`ava se prva godi{nica izrade "Operacionog okvira" - dokumenta me uagencijskog Plana implementacije imovinskih zakona (PLIP) u kojem u~estvuju OHR, OSCE i UNHCR, te UNMIBH i CRPC. Cilj toga plana jeste pove}ati standardiziranost i koordiniranost u pristupu pomenutih organizacija implementaciji imovinskih zakona, te razraditi odgovaraju}e mehanizme, uklju~uju}i i mre`u zaposlenih koji rade na terenu: 'mehanizme za vezu' u svim op}inama u kojima je implementacija u toku. Jedan od najva`nijih zadataka te mre`e jeste dostava podataka za mjese~ne statisti~ke izvje{taje o PLIP-u, koji pokazuju stopu implementacije u svakoj od op}ina. Ti statisti~ki podaci, koji se objavljuju jednom mjese~no na, izme u ostalog, web stranicama pomenutih organizacija te u lokalnim novinama, su trenutno najpouzdanije informacije o nivou implementacije {irom zemlje. [to je najva`nije, ti podaci pru`aju osnovu za dijalog kako sa lokalnim vlastima na svim nivoima tako i unutar njih samih o pitanjima vezanim za izdavanje i provo enje rje{enja o povratu imovine. Oni tako er olak{avaju pra}enje procesa i rada svake od op}ina, te samim op}inama daju mogu}nost ve}e anga`iranosti u procesu. Posljedni statisti~ki podaci (iz maja 2001.) pokazuju da je Federacija do sada rije{ila 36% svojih slu~ajeva, a Republika Srpska 17%, {to daje dr`avni prosjek od 27%. Uprkos razo~aravaju}im rezultatima u nekim dijelovima zemlje, okvir PLIP-a, koji je operativan od ljeta 2000. godine, mo`e se smatrati jednim od najuspje{nijih primjera koji pokazuju da zajedni~ka strategija i dobro koordinirano me uagencijsko djelovanje mo`e dovesti do progresa uprkos politi~kim opstrukcijama. Me utim, ~ak se i to pokazalo te{kim za provesti u nekim tvrdolinija{kim podru~jima, te je o~igledno da treba ulo`iti dodatne napore. Tako er, pomenuti se pristup nije pokazao toliko uspje{nim u izvr{avanju "pozitivnih obaveza" stambenih organa kao {to je njihova obaveza da obezbijede alternativni/nu`ni smje{taj ili da rje{avaju stambena pitanja ugro`enih grupacija kao {to su Romi. Kao krajnji cilj postavlja se uspostava vladavine prava i stvaranje samoodr`ivog i apoliti~nog procesa povrata imovine.
--	--

Zakoni koji uređuju povrat imovine (Zakon o stambenim odnosima, privatizaciji i zakoni o prestanku primjene zakona) moraju se međusobno uskladiti, izmijeniti i dopuniti te provesti tako da se uspostavi dosljedan i nediskriminatoran sistem povrata imovine;	17. jula visoki predstavnik proglasio je amandmane na zakone oba entiteta koji se odnose na otkup stanova u društvenom vlasništvu i istovremeno vratio na snagu zakon Republike Srpske koji je prethodno bio stavljen van snage. Cilj tog seta amandmana jeste usklađivanje zakona i uklanjanje diskriminatornih aspekata. Primarni rezultat je stavljanje povratnika koji otkupljuju stanove u jednak položaj s ostalim građanima koji otkupljuju stanove.
Vrlo efikasnu strukturu RRTF-a i PLIP-a, koju podržavaju brojne organizacije i osoblje na terenu, treba i dalje održavati kako bi se nadgledali i garantovali zajednički pristup i strategija u implementaciji imovinskih zakona, te koordinirale strategije i finansiranje.	Još uvijek u toku.
Uspostava funkcionalnog sistema razmjene informacija između stambenih organa i OMI-ja vezano za povrat imovine, kako bi se riješio problem višestrukih korisnika;	Organizacije unutar PLIP-a uskoro će završiti projekat standardizirane i efikasne razmjene informacija koji obuhvata čitavu zemlju. Projekat je osmišljen u bliskoj saradnji sa stambenim organima oba entiteta, te predstavnicima ministarstava za izbjeglice i raseljena lica Republike Srpske i Federacije, federalnog Ministarstva za urbanizam i Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH.
Provedba odluka CRPC-a, u skladu sa Zakonom o provedbi odluka CRPC-a;	Još uvijek u toku.
Ubrzano izdavanje odluka i djelovanje višestrukih korisnika;	Još uvijek u toku.
Izdavanje odluka po hronološkom redu;	Ta je praksa već prihvaćena u mnogim, ako ne svim, opštinama iako se povremeno moraju praviti izuzeci usljed različitih prioriteta kao, naprimjer, u slučaju odluka koje se odnose na višestruke korisnike.
Utvrđivanje i obezbjeđenje (budžetskih) sredstava za alternativni smještaj od strane lokalnih organa;	Još uvijek u toku.
Provedba svih odluka u zakonski predviđenom roku, čak i u slučajevima kada relevantni organi ne obezbijede alternativni smještaj;	Još uvijek u toku.
Transparentne procedure nadovjere ugovora u vezi sa stanovima za koje nisu podneseni zahtjevi za povrat;	Organizacije u okviru PLIP-a zajedno rade na izradi instrukcija namijenjenih javnim pravobraniocima i lokalnim komisijama u procjeni tih nadovjera.
Izrada kvalitetnog projekta upravljanja u saradnji sa OSCE-ovim Odjelom za demokratizaciju u sektoru administracije i finansija kako bi se osiguralo preuzimanje odgovornosti od strane lokalnih vlasti zaduženih za imovinska pitanja (obezbjeđenje budžetskih sredstava za alternativni smještaj, efikasnija provedba implementacije imovinskih zakona).	Organizacije unutar PLIP-a pomno prate - a u nekim slučajevima i ispituju - budžetska sredstva, naročito u najproblematičnijim oblastima kao što je obezbjeđenje alternativnog smještaja u cilju provedbe imovinskih zakona. Trenutno se radi na izradi plana rada za pojedine opštine, a na osnovu podataka koje dostavljaju pomenuti mehanizmi za vezu. Cilj toga je utvrditi metode maksimalnog iskoristenja postojećih sredstava kako bi se povećala efikasnost administracije a provedba imovinskih zakona okončala u razumnom vremenskom periodu.

Plan djelovanja: <u>Efikasnije reagiranje na incidente vezane za povratak</u> <u>Mjera koju je preporučio Upravni odbor:</u>	Incidenti vezani za povratak i dalje su mnogo ozbiljniji u Republici Srpskoj nego oni u Federaciji. Dok većina incidenata u Federaciji uključuje verbalno zastrašivanje i u nekim slučajevima nanošenje imovinske štete, incidenti u Republici Srpskoj uključuju upotrebu eksplozivnih sredstava, vatrenog naoružanja (uključujući i smrt šestnaestogodišnje djevojke povratnice 12. jula u Damašima u općini Vlasenica, istočni dio Republike Srpske), fizičke napade, nanošenje značajne imovinske štete, te nasilne proteste. Utvrđeno je da policija Republike Srpske u nezadovoljavajućoj mjeri provodi istrage o tim ozbiljnim incidentima, te je vrlo malo počinilaca otkriveno i izvedeno pred lice pravde.
Preventivne mjere: Potrebno je izvršiti pritisak na domaću policiju, a naročito u spornim područjima povratka, kako bi se proveli operativni planovi za povećanje prisutnosti policije u cilju sprežavanja mogućih incidenata vezanih za povratak. Praćenje provedbe takvih planova biće prioritetni zadatak;	Incidenti uz upotrebu nasilja koji imaju etničku pozadinu daleko su ozbiljniji i brojniji u Republici Srpskoj nego u Federaciji. Iako su ceremonije polaganja kamena temeljca za rekonstrukciju džamija u Trebinju i Banjoj Luci detaljno isplanirane, relevantne vlasti Republike Srpske nisu spriječile ozbiljne napade na Bošnjake i predstavnike međunarodne zajednice u maju 2001. godine. Nakon značajnog i udruženog pritiska od strane međunarodne zajednice, vlasti Republike Srpske su u junu mjesecu 2001. kontrolisale proteste prilikom drugog pokušaja otpočinjanja obnove Ferhadija-džamije.
Angažiranje javnih tužilaca: Biće izvršene određene intervencije kod javnih tužilaca čija je obaveza da nalože provođenje istrage o teškim krivičnim djelima;	I dalje se poduzimaju koraci po ovom pitanju, naročito na terenu, kako bi se osiguralo provođenje istraga o teškim krivičnim djelima, a naročito onim vezanim za povratak. Službenici OSCE-ovog Odjela za ljudska prava i dalje prate istrage i intervenišu kod javnih tužilaca kako bi osigurali provođenje odgovarajućih postupaka u slučajevima nasilja nad povratnicima. Nakon OSCE-ove intervencije kod javnog tužila u Zvorniku da se izvjesni slučaj sa prekršajnog prebaci na osnovni sud, 25. aprila 2001. Osnovni sud Zvornik proglasio je 14 optuženih osoba srpske nacionalnosti krivim za učestvovanje u teškom napadu i nasilje nad Bošnjacima povratnicima. Dvije optužene osobe osuđene su na 45 dana zatvora, dok su ostali kažnjeni novčanom kaznom.
Krivične istrage: Naročita pažnja posvetiće se slučajevima u kojima lokalni zvaničnici pokušavaju ograničiti kaznene mjere protiv počinilaca krivičnih djela putem pokretanja prekršajnog postupka (umjesto krivičnog postupka);	Izvršen je pritisak na pripadnike trebinjske i banjalučke policije, koji su pokušali reducirati krivičnu odgovornost počinilaca nasilja iz maja 2001. godine. Iako je usljed tog pritiska policija osumnjičila još neke osobe, svjedoci policije su ugrozili proces krivičnog gonjenja time što nisu identifikovali počinioce i time što istražnim sudijama davali netačne iskaze. Istrage koje se vode o slučajevima nasilja protiv Bošnjaka u istočnom dijelu Republike Srpske, posebno u Bratuncu, Srebrenici i Vlasenici, i dalje su na krajnje nezadovoljavajućem nivou.

Zahtjevi upu}eni organima unutra{njih poslova i pravosudnim organima da na odgovaraju}i na~in sankcioniraju pona{anje privremenih korisnika koji out uju imovinu iz stanova;	Prioritetna aktivnost svih me unarodnih organizacija koje su uklju~ene u PLIP jeste osigurati da nadle`ni pravosudni organi poduzmu odgovaraju}e korake protiv privremenih korisnika koji su navodno out ivali imovinu iz stanova, i to sa pozitivnim rezultatima, s posebnim naglaskom na ~injenicu da out ivanje imovine predstavlja krivi~no djelo ({to bi trebalo biti jasno i radnicima organa krivi~nog pravosu a ali i {iroj javnosti).
Sistematsko prikupljanje informacija o nasilju koje je vezano za proces povratka s obzirom na to da takvi doga aji imaju negativan utjecaj na ~itav proces povratka. Tako porikupljen statisti~ki materijal bio bi obra en i kori{ten u slu~ajevima kada policijski du`nosnici na neefikasan na~in rje{avaju pitanje po{tivanja prava;	UNMIBH je uspostavio bazu podataka o nasilju koje je vezano za proces povratka, i to i na regionalnom nivou i na nivou glavnog sjedi{ta. Dostupne informacije se analiziraju kako bi se identifikovale one institucije organa unutra{njih poslova i oni predstavnici koji ne izvr{avaju svoje du`nosti prilikom reagiranja na takve incidente ili ~ak znatno uslo`njavaju problem. Pripadnici me unarodnih organizacija, a naro~ito oni na terenu, prate slu~ajeve nasilja nad povratnicima i identificiraju one tu`ioce koji ne ispunjavaju svoje du`nosti na efikasan i zadovoljavaju}i na~in.
Poja~ati pra}enje reagiranja lokalne policije na terenu na nasilje nad povratnicima i na povrede imovinskih zakona, uklju~uju}i i out ivanje imovine. Nakon zvani~nog objavljivanja rezultata reregistracije, izraditi tabelu sa spiskom raseljenih lica i interno raseljenih izbjeglica za problemati~na podru~ja u regiji po pitanju povrata imovine i odr`ivog povratka;	UNMIBH, putem svojih istra`itelja na terenu nadle`nih za problematiku ljudskih prava, i dalje vr{i pritisak na lokalnu policiju da provodi istrage o nasilju nad povratnicima.
Disciplinske mjere i sankcije me unarodne zajednice protiv {efova policije i policijskih slu`benika; pove}anje broja policijskih du`nosnika razrije{enih du`nosti usljed opstrukcija ili neefikasog rada, broja pripadnika policije kojima su oduzete dozvole za rad i pove}anje broja izre~enih mjera protiv pripadnika policije zbog nepo{tivanja du`nosti; djelotvornija uloga internog tu`ioca nadle`nog za disciplinska pitanja ~iji rad nadgleda me unarodna zajednica, {to uklju~uje i zloupotrebu imovine;	Nakon zna~ajnog pritiska od strane UNMIBH-a, ministar unutra{njih poslova Republike Srpske smijenio je u junu 2001. godine {efa i zamjenika {efa Centra javne bezbjednosti u Bijeljini, djelimi~no i zbog pristrasnosti prilikom njihovog reagovanja na nasilje nad manjinskim povratnicima. Ministar je u maju 2001. tako er smijenio {efa Centra javne bezbjednosti Trebinje nakon neodgovaraju}eg odgovora policije na demonstracije protiv ponovne izgradnje Osman-pa{ine d`amije. U junu 2001. UNMIBH je oduzeo dozvolu za rad {efu kriminalisti~ke policije Centra javne bezbjednosti Trebinje zbog nepropisne istrage o po~initeljima nasilja.

@albe na rad javnih tu`ilaca i sudija Kori{tenje obrazaca za prigovore protiv pojedinih tu`ilaca upu}ene odgovaraju}im vije}ima za provjeru (sveobuhvatna provjera);	IJC pretpostavlja da se pomenuti prigovori zaprimaju i razmatraju ali da se odgovaraju}i obrasci trenutno ne koriste. Kako bi se prevazi{ao strah od pojedinaca kao faktor koji mo`e obeshrabititi osobe koje `ele ulo`iti prigovor, OSCE je zapo~eo proces prikupljanja informacija i podno{enja prigovora sudskim i tu`ila~kim komisijama i vije}ima. Postoji potreba za boljim informiranjem me unarodne zajednice o potrebi za prikupljanjem i objedinjavanjem dokaza o po~injenim prekr{ajima. Prikupljanje informacija mora biti sistemati~no i koordinirano, a informacije prenesene u argumentovane i dokumentovane prigovore, koji se, potom, podnose komisijama i vije}ima. Preporu~uje se uspostava me uagencijskog koordinacionog mehanizma sa centrima za vezu, a u svrhu prikupljanja informacija, provo enja istraga i podno{enje prigovora.
---	--

Plan djelovanja: <i>Promoviranje odr`ivog povratka</i> Mjera koju je preporu~io Upravni odbor:	I dalje postoje zna~ajne prepreke za proces povratka, kao {to je nemogu}nost zaposlenja za manjinske povratnike (diskriminacija pri zapo{ljavanju), razjedinjeni i diskriminatorni obrazovni sistemi, i dalje prisutno spre~avanje povratnika da ostvare svoje pravo na penziju, nedostatak pristupa zdravstvenim uslugama u mjestu povratka i na~in na koji javna komunalna preduze}a i dalje manjinskim povratnicima ne pru`aju usluge snabdijevanja elektri~nom energijom, gasom, niti telekomunikacijske usluge. Uprkos tome, sve je ve}i broj ljudi koji koriste svoje pravo na povratak. Me utim, usljed {iroko rasprostranjene diskriminacije, mnogi se manjinski povratnici ponovno vra}aju u mjesta u koja su izbjegli, u ona podru~ja gdje predstavljaju ve}inu ili, pak, nastoje emigrirati u tre}e zemlje. S obzirom na to, a osobito s obzirom na ubrzanje procesa povratka, nu`no je da se me unarodna zajednica fokusira na sredstva kojima }e se osigurati odr`iv povratak. Pored ja~anja krivi~nog pravosu a, od vitalnog je zna~aja obezbijediti jednak pristup komunalnim uslugama, mogu}nosti zapo{ljavanja, penzije, te zdravstvene i obrazovne usluge ukoliko se `eli omogu}iti i odr`ati manjinski povratak, a time i pomirenje i stabilnost u Bosni i Hercegovini. Kontinuirana koordinacija izme u organizacija, politi~ki pritisak i reforma zakonodavstva, zajedno sa pove}anjem sredstava, nu`no su potrebni ukoliko se `eli rije{iti problem diskriminacije u oblasti ekonomskih i socijalnih prava.
--	---

Pristup komunalnim slu`bama:

- Prikupljanje informacija bi trebalo osigurati putem Odjela za pomo} UNHCR-a i Informativnih centara Ombudsmena - *pored toga od juni 2001. Godine: i putem organizacija UNHCR, OSCE, OHR i OHCHR*
- Treba unaprijediti protok informacija unutar i izme}u entitetskih ministarstava.

Ove godine je oformljena me}uorganizacijska Radna grupa za komunalne slu`be i izra}en je Plan djelovanja i sa popratnim rokovima. Po preporukama Upravnog odbora za ljudska prava, zapo~ele su i aktivnosti na izradi koordinirane strategije me}unarodne zajednice za borbu protiv zloupotrebe povratka i protiv povratni~kog pona{anja preduze}a koja pru}aju komunalne usluge. U toku prvog sastanka Radne grupe za komunalne slu`be je dogovoreno da kao po~etni korak manje radne grupe, sastavljene od propadnika organizacija UNHCR, OSCE, OHR i OHCHR rade ne identifikaciji mjesta, vrsta i broja slu~ajeva diskriminacije manjinskih povratnika koji poku{avaju ponovo dobiti usluge komunalnih slu`bi u mjestu povratka. Izra}en je i odobren sveobuhvatan upitnik. Svrha upitnika je da se u cijeloj zemlji provede anketa o preprekama koje se naj~e}e javljaju u pristupu komunalnim slu`bama. Plan op}e strategije bi sadr`ao preporuku organizacijama na terenu da naprave pregled svih slu~ajeva diskriminatorske primjene postoje}ih zakona i propisa, te da o nalazima podnesu izvje{taj Radnoj grupi. Planirani su i sastanci sa regionalnim preduze}ima elektroprivrede i kordinacija projekta sa ministarstvima energetike i rudarstva kako bi se zatra`ila njihova pomo} u rje{avanju problema ~ije je postojanje ustanovljeno. Radna grupa }e u svrhu provjere da li preduze}a po{tuju zakone i propise, intervenirati i provesti revizije nakon analize svih slu~ajeva koje primi. Na osnovu prethodnog identificiranja razli~itih vrsta slu~ajeva koju je proveo OSCE, UNHCR je izradio upitnik koji }e koristiti kao osnova za sveobuhvatan me}uorganizacijski izvje{taj o slu~ajevima diskriminacije manjinskih povratnika u razli~itim podru~jima BiH u proteklih 6 mjeseci. Ovaj prikaz }e omogu}iti da se ocjene budu}i koraci. Planirana anketa i ishod koji }e uslijediti }e biti predstavljeni ministarstvima energetike i direktorima preduze}a elektroprivrede kako bi se zatra`ila njihova pomo} u uklanjanju prepreka i rje{avanju problema koji su identificirani.

Uslovaljavanje finansiranja dr`avnih preduze}a koja ne zadovoljavaju potrebe povratnika je preporuka Upravnog odbora za ljudska prava. Kampanja javnog informiranja o komunalnim slu`bama u saradnji sa lokalnim nevladinim organizacijama, pobolj{anje odr`ivosti u podru~jima povratka }e biti od pomo}i u postizanju trajnijih rje{enja. Odluka visokog predstavnika o ponovnom priklju~enju telefonskih linija od 30. jula 1999. godine, donesena u cilju uklanjanja pote{ko}a sa kojima se suo~avaju manjinski povratnici prilikom ponovnog priklju~enja na mre`u, je sadr`ala odredbu o uspostavljanju PTT savjetodavne komisije kojom predsjedava nezavisna osoba odre}ena od strane OHR-a, koja donosi obavezuju}e odluke u slu~aju neslaganja prijeratnog pretplatnika i odgovaraju}eg ureda PTT-a. Komisija, koja je uspostavljena 1. februara 2000. godine se trenutno sastoji od osobe koja je zadu`ena za dono{enje odluka i koordinatora, pri ~emu su oboje iz OHR-a. Same po{te su pokazale ne{to vi{e spremnosti da sara}uju sa Komisijom, samo zahvaljuju}i naporima i stru~nosti ~lanova komisije i Odjela za pravnu pomo} UNHCR-a i Informativnih centara. Do sada je ova Komisija rije{ila skoro 200 slu~ajeva. Ovaj proces ima podr{ku u dobro organiziranoj mre`i u cijeloj zemlji za primanje i obradu zahtjeva (u slu~aju spora, podnosilac zahtjeva se obra}a najbli`em uredu LAIC koji ga opet proslije}uje Komisiji u slu~ajevima u kojima nisu mogli postiti dogovor sa PTT-om.)

Zapo{ljanje

- **Provesti revizije u jednom broju odabranih preduze}a** kako bi se provjerila njihova kadrovska politika i otkrile eventualne diskriminatorske radnje. Potrebno je poduzeti sljede}e: 1. dobiti sredstva za anga`iranje stru~nih revizora (pomo} od Odjela za borbu protiv korupcije pri OHR-u) ili identificirati organizacije za provedbu u okviru meunarodne zajednice, 2. Dobiti dozvolu za provedbu revizije od relevantnih organa vlasti i preduze}a i 3. Nepraviti pregled projekta , i 4. Ocijeniti rezultate;
- **Anga`irati donatore i Ekonomski odjel OHR-a u razgovorima o kori{tenju uslovljavanja investicija kako bi se unaprijedili "principi pravi~nog zapo{ljanja" i zapo{ljanje povratnika prije investiranja;**
- **Objaviti stav i o~ekivanja MZ u vezi sa zapo{ljanjem povratnika putem npr. izdavanjem saop}enja za javnost;**
- **Nadgledati rad komisija za provedbu relevantnih ~lanova zakona o radu (Federacija 143. i RS 152.)**

Ovaj projekat jo{ nije pokrenut i ostaje kao prioritet. Jo{ nisu osigurana sredstva za unajmljivanje stru~nih revizora. Predvi}ena je poja~ana saradnja izmeu organizacija OSCE i OHCHR u cilju ocjene primjera pravi~nog zapo{ljanja. Zajedni~ki dokument organizacija o politici i strategiji pravi~nog zapo{ljanja (Sprje~avanje i eliminacija diskriminacije u zapo{ljanju) je predstavljen donatorima na Informativnom sastanku o ljudskim pravima u junu, a kopija ovog dokumenta je dostavljena svim ambasadama u Sarajevu. U dokumentu se ohrabruju donatori da svoje investicije uslove po{tivanjem nediskriminatorskih principa. Pored toga, su ~lanovi Radne grupe za ekonomska i socijalna prava uspostavili samostalne kontakte sa mogu}im donatorima i provedena je studija o najve}im investitorima u BiH i osnovnim oblastima investiranja. *Vare{ provodi anketu o zapo{ljanju: Slu`benik za ljudska prava OSCE-a u Vare{u je proveo anketu o sada{njem stanju u zapo{ljanju u op}ini Vare{, koja je uklju~ivala razgovore sa direktorima i pravnim savjetnicima iz 10 najve}ih preduze}a i institucija. Izvje{taj pru`a osnovnu nezavisnu statistiku i informacije o inter alia* klasifikacijama na osnovu etni~kog porijekla i pola, o etni~kom sastavu rukovodstva i procedurama za zapo{ljanje. Izvje{taj otkriva da je vrlo te{ko otkriti konkretne slu~ajeve diskriminacije, iako generalno postoji osnova za sumnju. [tavi{e, u izvje{taju se sugerira da vra}anje na posao ili isplata otpremnine radnicima na ~ekanju prema ~lanu 143 Zakona o radu FBIH daju la`nu nadu stanovni{tvu zbog nedostatka finansijskih sredstava i politi~ke volje. Izvje{taj pru`a va`nu informaciju za strate{ku akciju ~iji je cilj da se pozitivno uti~e na diskriminaciju na radnom mjestu. U toku su sli~ni projekti u podru~jima Travnika i Kaknja i o~ekuju se inicijative da se unutar meunarodne zajednice osiguraju sredstva za sli~ne procjene situacije u cijeloj zemlji. OSCE trenutno radi na formulaciji prijedloga bud`eta za Program za pregled stanja u oblasti zapo{ljanja i tehni~ke savjete.

Informativna javna kampanja je zapo~ela u junu 2001. godine. Radna grupa za ekonomska i socijalna prava (GESR) je pripremila pismo u kojem su izlo`ene strategije zapo{ljanja. Pismo je upu}eno svim ambasadama akreditiranim u BiH. Pismo je dostavljeno i ambasadama koje su prisustvovala Informativnom sastanku o ljudskim pravima u Junu (vidi gore). ARC pravna pomo} i Informativni centri (LAIC) kao i OHR nadgledaju proces i vr{e pregled rada komisija i problema na koje nailaze. Saradnja izmeu organizacija OHR, ARC, UNHCR i OHCHR je nastavljena/rad sa Federalnim ministarstvom za socijalna pitanja (uklju~uju}i formiranje radne grupe) kako bi pomogli u radu komisija i podstakli ih da izvr{avaju svoje du`nosti. Naprimjer, ministarstvu je pru`ena pomo} u izradi smjernica za kantonalne komisije u vezi sa njihovom nadle`no{u i procedurom koju treba slijediti. GESR je, uz u~e{e ARC-a izrazila zabrinutost u vezi sa provedbom procedure koja je propisana u ~lanu 143. Zakona o radu FBIH na nekoliko sastanaka sa predstavnicima Federalnog ministarstva za socijalna pitanja (FMSA) GESR je naro~ito sugerirao povla~enje Uputstva Ministarstva kojom sa isklju~uje "administrativni" sektor iz opsega ~lana 143, i dono{enje novih smjernica kojima bi se omogu}io rad Komisija. Ministar za socijalna pitanja, raseljena lica i izbjeglice, gosp. Sefer Halilovi}, je u~estvovao na jednom sastanku i priznao da postoji operativni problem. Na njegov prijedlog, formirana je nova manja radna grupa koja je zadu`ena da izradi nove smjernice. Rje{avano je pitanje ukidanja osporavanog uputstva. OSCE je nadgledao nekoliko kantonalnih komisija prvenstveno kako bi pratio i izvje{tavao o provedbi Zakona ali i kako bi zagovarao pobolj{ani radni metod i rje{avanje pravnih pitanja sa kojima se Komisija suo~ava.

Penzije:

- Ocijeniti provedbu Sporazuma o pravima i obavezama u vezi sa provedbom penzijskog i invalidskog osiguranja i njegov uticaj na isplatu penzija preko Entitetske linije razgraničenja (IEBL) i između različitih područja nadležnosti unutar Federacije;
- Analizirati sadašnji pravni okvir i izraditi politiku zajedno sa Ekonomskim odjelom kako bi se osigurala isplata penzija u mjestu stanovanja pojedinaca;
- Rad sa Ekonomskim odjelom OHR-a na uspostavljanju mehanizma za prenos sredstava, u ovom slučaju penzija, preko IEBL-a.

Proces je u toku. UNHCR je pripremio za objavljivanje aktuelnu informaciju o trenutnoj situaciji u BiH u vezi sa penzijskim pravima i isplati iste.

Kao korak ka racionalizaciji sistema, visoki predstavnik je u novembru 2000. godine donio odluku o spajanju dva federalna fonda u jedan. Visoki predstavnik je, u novembru 2000. godine i dodatno racionalizirao penzijski sistem tako da iznos penzija varira prema ukupnom iznosu prikupljenih doprinosa za svaki mjesec (ako penzije ne mogu pasti ispod određenog nivoa).

Posljedica Odluke Ustavnog suda BiH o penzijama je da se sada od funkcionera traži da donose formalne odluke o prijemu bilo kakvog zahtjeva za isplatu ostvarenih penzija. Penzijski sistem Distrikta Brčko još nije dovršen. Još uvijek postoje problemi u vezi sa isplatom penzija izbjeglicama u RS (Srbi iz Hrvatske) kao i bh. izbjeglicama u Hrvatskoj (bosanski Hrvati).

Proces je u toku. Trenutno je na snazi sistem po kojem izbjeglice mogu primiti svoje penzije putem pošte. Jedinu izuzetku je Mostar gdje povratnici kontaktiraju Penzijski fond koji onda prebacuje penziju ili u poštu ili u banku, već prema potrebi potencijalnog primaoca. Rad sa Ekonomskim i Pravnim odjelom OHR-a na omogućavanju bržeg prebacivanja sredstava je rezultirao napretkom u vezi sa Sporazumom između država bivše Jugoslavije. Dogovor o metodama i prebacivanju penzija bi se trebao ostvariti do septembra 2001. Godine. Važno je da BiH ratificira Ugovor o penzijama sa Hrvatskom koji već postoji.

Na inicijativu službenika za ljudska prava OHR-a u Travniku su OHR, UNHCR i OSCE izradili i distribuirali u cijeloj BiH pamflet koji sadrži i detaljne informacije o penzijskim pravima.

Zdravstvo: • Ocijeniti problem pristupa zdravstvu za različite kategorije stanovništva; • Analizirati postojeći pravni okvir i izraditi politiku za osiguranje zdravstvenog osiguranja neovisno o kantonu ili entitu u kojem osoba živi ili mjestu u kojem se nalazi penzijski fond. • Uspostaviti mehanizam za prijenos sredstava iz jednog zdravstvenog zavoda (u kojem se prikupljaju doprinosi za zdravstvo) u neku drugu zdravstvenu ustanovu u BiH.	Pristup zdravstvu je i dalje problematičan. Problem predstavljaju radnici čije zdravstvene knjižice nisu ovjerene zbog toga što njihovi poslodavci nisu uplatili doprinos za socijalno osiguranje. UNHCR je završio svoju Analizu zdravstva. U njoj je izložen pravni okvir za ovu oblast u BiH (Federacija, RS i Kanton Sarajevo kao predmet analize). Opisane su prepreke za funkcioniranje programa zdravstvenog osiguranja u BiH i poteškoće sa kojima se suočavaju posebne kategorije stanovništva. Ovaj proces je tek u toku. Dana 5. juna 2001. godine je dogovoreno da Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice (MHRR) preuzme vodeću ulogu u daljim razgovorima o Nacrtu sporazuma o zdravstvenom osiguranju. Čini se da će se sporazum morati ponovno preispitivati na zatjev nekih kantona. Do sada ne postoji zakonski reguliran zahtjev da neki kantonalni zdravstveni fond dijeli finansijska sredstva sa Federalnim zdravstvenim fondom. OHCHR je inicijator Radne grupe za zdravstvo. Učestvujući u aktivnostima Radne grupe sa drugim članicama MZ, OHCHR, u smislu koncepta odgovornosti i održivosti vrši pritisak na relevantne domaće organe vlasti da sazivaju sastanke između različitih ministarstava zdravstva kako bi razriješi situaciju. Održano je nekoliko sastanaka između predstavnika MZ i domaćih aktera u vezi sa potpisivanjem Međuentitetskog sporazuma za koji je nacrt izradila grupa domaćih stručnjaka za zdravstveno osiguranje. Kanton Sarajevo i dalje ne podržava predloženi sporazum. U maju je Kanton dostavio MZ osnovni amandman. MZ je pozvala kantone i entitete da razgovaraju o ovom prijedlogu i da dođu do rješenja koje bi garantiralo pristup ustanovama za zdravstvenu zaštitu i u onom entitetu u kojem osoba nije osigurana. U junu je formirana manja komisija sa predstavnicima kantona i OHCHR-a koja bi trebala doći do dogovora koji će biti prihvatljiv za sve strane.
Obrazovanje: • Zajednički vršiti nadzor procesa poboljšanja udobnosti i provedbe Međuentitetskog sporazuma o obrazovanju od 10. maja 2000. godine; • Prikupljati informacije o učenicima i nastavnicima koji su pripadnici manjina u 2001. godini; • Poboljšati nivo vidljivosti pitanja obrazovanja na nivou političke strukture OHR-a	Iako je međuentitetski Sporazum o obrazovanju od 10. maja 2000. godine nacrt za postepenu reformu i modernizaciju oblasti obrazovanja u BiH, EU je 26. aprila predložila "Program za sektorski razvoj" u trajanju od 4-5 godina čiji je cilj da se razradi strategija za modernizaciju osnovnog i općeg srednjškog obrazovanja u BiH. Ovaj program su spremno prihvatili entitetski ministri kao i sve međunarodne organizacije i njegova realizacija će započeti ovog ljeta. UNHCR i dalje ulaže napore u ovoj oblasti na pronalaženju praktičnih rješenja kako bi se osiguralo da djeca povratnika imaju pristup obrazovanju. Biše realiziran u jesen 2001. godine budući da neke mjere iz Međuentitetskog sporazuma trebaju biti provedene od septembra 2001. godine. Nastavnici koji su pripadnici manjina: prema raspoloživim podacima trenutno samo 3% nastavnika u RS i na nivou osnovnog i srednjeg obrazovanja su pripadnici drugih konstitutivnih naroda; u Federaciji brojke variraju od jednog do drugog kantona; prosjek je negdje između 5 i 8%. Entitetski ministri trebaju podnijeti izvještaj OHR-u u augustu 2001. godine o koracima koje su poduzeli kako bi integrirali nastavnike iz svih konstitutivnih naroda po isključivo stručnim principima, naročito u područjima povratka. Vidljivosti: proces je u toku; rezultati će biti očitigledni u jesen 2001;

- Izraditi savremen zakonski okvir za osnovno i srednje obrazovanje na osnovu standarda EU;
- Raditi na usvajanju modernog zakonskog okvira za visoko obrazovanje;
- Dati podršku modernizaciji i racionalizaciji sadašnjeg sistema na osnovu Bolonjske deklaracije, koristeći prilike za regionalni razvoj koje obezbjeđuje Pakt stabilnosti, kao i instrumente EU za razvoj i saradnju.

Postojeći zakoni su uporedo prevedeni i analizirani. Sada je potrebna ekspertiza Vijeća Evrope i stručne konsultacije na terenu kako bi se ovaj proces nastavio do očekivanog zaključka koji treba uslijediti krajem 2001. godine.

Skupština Brčko distrikta je 27. juna 2001. godine odbila Zakon o obrazovanju u osnovnim i srednjim školama u Brčko distriktu koji je izradila Komisija za provjeru zakona iz Ureda supervizora za Brčko. Sedmicu dana nakon toga OHR je nametnuo taj Zakon.

Proces će biti završen do kraja 2001. godine.

Izražuje se novi zakonski okvir za visoko obrazovanje pod okriljem Koordinacionog odbora za visoko obrazovanje, a principi Bolonjske deklaracije (jedinstveni evropski prostor za visoko obrazovanje do 2010. godine) će postepeno biti uvedeni na svim univerzitetima. Međutim, moraju se provesti osnovne strukturalne reforme kako bi se dostigli standardi iz navedene Deklaracije. Do sada je jedino Univerzitet u Tuzli ubjedljivo ojačao ovlasti rektora po pitanju kapaciteta strategije planiranja na osnovu akademskih kriterija. Pitanje trenutnog broja univerziteta koje jedna mala zemlja kao što je BiH treba i može prihvatiti treba što prije uzeti u razmatranje. Visoko obrazovanje je ključna oblast za budućnost BiH pošto se time može značajno smanjiti opći trend među mladima koji žele da napuste zemlju jer trenutno ne vide nikakve budućnosti u svojoj vlastitoj zemlji (62% prema istraživanju koje je proveo UNDP).

Proces je u toku: Međutim, ne treba očekivati konkretne rezultate u kratkoročnom periodu pošto se promjena sistema obično veoma sporo odvija.

U martu i aprilu OSCE i OHR su vršili provjere na licu mjesta o nekoliko škola koje rade prema hrvatskom planu i programu. Ovo je uslijedilo nakon prijave da bivši zamjenik ministra obrazovanja nije ispunio dogovoreni sporazum da će učenicima drugog razreda učiti drugi alfabet po čemu od drugog polugodišta tekuće školske godine. Provjere su veoma važne kako bi se utvrdilo da li se postupa u skladu sa tekućim naporima koji se vrše da se uspostave zajednički elementi u različitim planovima i programima u BiH.

Preliminarni rezultati za 12 škola koje je posjetio OSCE su pokazali da je jedna škola u potpunosti ispunila sve kako je dogovoreno, pet škola je djelimično ispunilo dogovoreno, a preostalih šest škola nije. Nažalost, provjere na licu mjesta su prekinute zbog političkih događanja u Hercegovini koja su se desila u martu i aprilu.

Za vrijeme tog perioda, rad službenika OSCE-a za ljudska prava u aprijinu jasno pokazuje da se povratak školske djece u glavnu školu u Stocu ne odvija glatko i da integracija ne napreduje. Veoma je važno ponovo razmotriti politiku međunarodne zajednice nazvanu "dvije škole od jednim krovom" kako bi se osiguralo da je to samo jedan korak ka istinskoj integraciji, a ne cilj sam po sebi, što bi dovelo do segregacije pod jednim krovom.

Iako su se pozitivni pomaci desili u oblasti obrazovanja u proteklih nekoliko mjeseci, jasno je da se mnogo više pažnje treba posvetiti sektoru obrazovanja u BiH. OHR je, stoga, utvrdio da obrazovanje za mir i pomirenje, kako mladih tako i starijih, treba postati društveni prioritet. Stoga je neophodno da postoji javna i nedvosmislena finansijska, moralna i politička podrška domaćih i međunarodnih faktora u BiH za jedinstveno, multietničko obrazovanje i iskorjenjivanje na široko rasprostranjene diskriminacije po osnovu nacionalne pripadnosti.

2. Reforma pravosuđa i policije

Plan aktivnosti: <u>Ubrzati unutra{nje restrukturiranje i reformske mjere kako bi se poboljšala efikasnost slu`benika pravosuja i policije u izvr{avanju svojih zadataka</u> Mjera koju je preporučio Upravni odbor:	Za{tita prava grajana zahtijeva pravosuje koje dobro funkcioniра, po{tivanje vladavine prava i efikasne i nediskriminatorne organe unutra{njih poslova. Slu`benici organa uprave koji su nadle`ni za povratak i imovinska pitanja ne mogu ignorisati zahtjeve manjinskiх grupa povratnika kako bi umirili sna`na nacionalisti~ka osje}anja. ^ak {tavi{e, u slu~aju kada policija, tu`oci i sudije ignori{u zlo~ine protiv manjinskiх grupa, moraju se poduzeti disciplinske mjere kako bi se osiguralo da diskriminacija ne prevlada. Nezavisna sudska komisija (IJC) je uspostavljena da prati implementaciju reforme struktura pravosuja, te nadzire rad Komisija za provjeru sudija koje imaju zadatak da detaljno provjeravaju rad aktivnih sudija i tu`ilaca, te da prate imenovanja sudija i tu`ilaca.
Zakonska reforma, revizija krivi~nih zakona i krivi~nih procedura u RS i Federaciji treba da se pozabavi neprihvatljivim otezanjima u pravnom sistemu u vezi sa svakom fazom pravnog procesa (od po~etne policijske istrage, podno{enja prijave do sudskih rasprava). Neuspjeh pravnog sistema da brzo rje{ava slu~ajeve ima direktnan utjecaj na pojavu nasilja u slu~ajevima povratka. To }e zahtijevati povezan i uskla en pristup ovom pitanju i to treba biti prioritet za reformu pravosuja. Potrebna je reforma sudskih procedura, promoviranje uspostave jednakih proceduralnih uputa za sudove, poslovnika, itd., ja~anje uloge javnog tu`ioca, smanjenje uloge i funkcije istra`nog sudije zajedno sa obukom sudija, tu`ilaca i pravnika kroz Vije}e Evrope, Lokalni odbor za usavr{avanje i IJC;	OHR-AFD je izradio nacrt zakona o krivi~nom postupku koji bi se trebao donijeti na dr`avnom i entitetskom nivou do kraja 2001. godine. Nacrt je poslan me unarodnim organizacijama, a kada se prevede odmah }e biti poslan i doma}im organizacijama. Unutar Ministarstva civilnih poslova i komunikacija uspostavljena je radna grupa koju ~ine predstavnici dr`avnih i entitetskih ministarstava, OHR-a, Vije}a Evrope i drugih organizacija. Ta radna grupa }e razraditi principe reforme krivi~nog postupka i nacrt zakona na dr`avnom nivou koji }e biti ugra eni i u izmjene i dopune zakona na drugim nivoima. U ovom momentu, zakon o krivi~nom postupku }e:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Smanjiti ulogu istra`nog sudije; • Ukinuti ulogu privatnog tu`ioca;</li> <li>• Dati javnom tu`iocu vi{e kontrole nad istra`nim procesom;</li> <li>• Poticati ve}u koncentraciju rasprava;</li> <li>• Zahtijevati da apelacioni sud kona~no odlu~uje o `albama; • Sadr`avati bolje odredbe o za{titi svjedoka.</li> </ul> <p>Predvi aju}i tok provedbe ovog zakona, IJC je po~eo raditi na po~etnim fazama izrade sveobuhvatnog programa za obuku sudija i tu`ilaca. U taj program su uklju~ene i druge organizacije, kao {to su UNMIBH, US DOJ i OHR-AFD. OHR i UNMIBH i dalje vr{e konsultacije sa Ministarstvom unutra{njih poslova Federacije u vezi sa revizijom Zakona o unutra{njim poslovima Federacije. Ministrastvo je tra`ilo da se proces revizije ubrza, ali postoje razli~ita mi{ljenja u vezi sa odredbama koje se odnose na ovlasti policijskog komesara. Ta razli~ita mi{ljenja su onemogu}ila ozbiljnu raspravu o poja~avanju odredbi o disciplinskoj odgovornosti i izmjenama odredbi o zapo{ljavaњу novih slu`benika. Jo{ nije zapo~ela rasprava o reviziji Zakona o unutra{njim poslovima RS.

Imaju}i u vidu zaklju~ke i preporuke sadr`ane u kona~nom tematskom izvje{taju JSAP-a, ubrzati reformu sudskog sistema i krivi~nog i gra anskog postupka kroz aktivnosti IJC-a, sa posebnom pa`njom posve}enom pobolj{anju rada sudija i tu`ilaca, smanjenju ka{njenja i neefikasnosti sudskog sistema, te unapre enju reforme krivi~nog i gra anskog postupka;	Visoki predstavnik je u martu 2001. godine zvani~no dao mandat IJC-u da vodi i koordinira aktivnosti vezane za reformu pravosu a u BiH. Te aktivnosti obuhvataju reformu pravosu a u {irem smislu i pra}enje trenutnog procesa provjere aktivnih sudija i tu`ilaca. Po~ev{i sa prikupljanjem informacija o radu drugih me unarodnih organizacija u ovoj oblasti, IJC sada privodi kraju svoj strate{ki plan za narednih dvanaest mjeseci koji treba da odobri visoki predstavnik. Taj plan }e vjerovatno obuhvatiti sljede}e prioritete: • Pra}enje i savjetovanje komisija i vije}a po{to oni vr}e sveobuhvatne provjere aktivnih sudija i tu`ilaca, te provjeru sada{njih zakona koji reguli{u imenovanja u sudstvu i disciplinske postupke. • Reforma gra anskog postupka i obuka; • Reforma zakona o provedbi presuda u gra anskom postupku i obuka; • Reforma sudske administracije i uprave; • Obuka o krivi~nom postupku Za sada su svi ovi projekti u po~etnim fazama. Me utim, IJC je uspostavio izvrsne odnose sa drugim organizacijama sa kojima }e sara ivati na ovim projektima, kao i sa resornim ministarstvima i drugim lokalnim organizacijama.
Uspostaviti institute za obuku koji }e, izme u ostalog, obezbijediti prakti~nu obuku za budu}e i aktivne sudije i tu`ioce, te sveobuhvatno i kontinuirano pravno obrazovanje za pravnike. Sa stanovi{ta ljudskih prava, instituti za obuku trebaju obezbijediti obuku u sudskoj administraciji i vo enju slu~ajeva kako bi se pobolj{ala ekonomi~nost pravosu a i smanjila odlaganja i neefikasnost u pravosudnom sistemu.	Izra en je nacrt zakona prema kojem se trebaju uspostaviti instituti za obuku slu`benika u pravosu u u oba entiteta. O~ekuje se da }e Narodna skup{tina RS i Parlament Federacije usvojiti taj zakon do kraja 2001. godine. IJC }e pomo}i u uspostavi institucija i izradi plana i programa instituta za obuku kako bi se osigurala odr`ivost i zadovoljavanje potreba sudija i tu`ilaca u BiH.

Plan aktivnosti: <i>Reforma policijskih institucija</i> Mjera koju je preporu~io Upravni odbor:	UNMIBH/IPTF i dalje insistiraju na strukturnim reformama policijskih institucija, posebno u svjetlu hitne potrebe da se policijski zvani~nici izoliraju od politi~kih pritisaka.
Promovirati depolitiziranje policije davanjem podr{ke uspostavi funkcije policijskog komesara unutar svakog ministarstva unutra{njih poslova;	UNMIBH je vr{iio kontinuirane napore sa ciljem uspostave funkcije policijskog komesara / na~elnika u cijeloj BiH. Privremeni na~elnik policije u Ministarstvu unutra{njih poslova Federacije je imenovan 20. marta 2001. godine. Privremeni na~elnik policije u Ministarstvu unutra{njih poslova RS je imenovan 18. juna 2001. godine.
Insistirati kod domaih policijskih organa da ujedine policijske uprave koje su podijeljene po principu nacionalne pripadnosti;	Nakon nekoliko mjeseci odlaganja i pritisaka od strane UNMIBH-a, vlasti Federacije su zavr{ile ujedinjenje zatvora u isto~nom i zapadnom Mostaru u julu 2001. godine. Zatvorenici su sada smje{teni u jednu zgradu u zapadnom Mostaru, a bo{nja~ko i hrvatsko osoblje je izmije{ano.

Insistirati kod domaćih organa vlasti da poboljšaju i pojačaju mehanizme unutrašnje kontrole;	UNMIBH je započeo procjenu strukturne i funkcionalne prihvatljivosti internih disciplinskih postupaka u policijskim upravama. Podaci i statistike o disciplinskim postupcima koji su prikupljeni u svim kantonima i stanicama javne bezbjednosti se analiziraju sa ciljem da se daju preporuke za jačanje i poboljšanje sadašnjeg sistema.
Insistirati kod lokalnih organa vlasti da izvrše reformu procedura privođenja i pritvaranja, te pretresnog postupka.	Federalni projekat o procedurama privođenja i pritvaranja se privodi kraju. Zajednička radna grupa UNMIBH-a i Ministarstva unutrašnjih poslova Federacije je izradila model vođenja evidencije o lišavanju slobode u skladu sa evropskim standardima. Jedinstvene procedure i evidencije o lišavanju slobode su usvojene od strane Ministarstva unutrašnjih poslova Federacije u februaru 2001. godine, kao i svih 10 kantonalnih ministarstava unutrašnjih poslova u maju 2001. godine. Od 1. juna 2001. godine u svim policijskim stanicama Federacije su uvedeni registri sa standardnim evidencijama o lišavanju slobode. U februaru 2001. godine, komesar IPTF-a je Ministarstvu unutrašnjih poslova RS poslao izvještaj sa rezultatima mikro-revizije koju je IPTF proveo u 105 policijskih stanica i preporukama da organi vlasti RS u saradnji sa UNMIBH izrade i provedu jedinstven mehanizam vođenja evidencije o privođenju i pritvaranju. Radna grupa UNMIBH-a i Ministarstva unutrašnjih poslova RS se složila sa modelom vođenja evidencije o lišavanju slobode. U junu 2001. godine, modeli evidencije su testirani u 12 odabranih policijskih stanica u RS. Nakon testova, Radna grupa treba završiti izradu materijala o lišavanju slobode. Očekuje se da nove procedure o lišavanju slobode trebaju biti provedene u cijeloj RS do septembra 2001. godine. Analiza pretresnih postupaka koju provodi UNMIBH u RS i Federaciji još uvijek traje. Cilj toga je ugradnja sigurnosnih mehanizama u sistem kako bi se spriječila zloupotreba sistema od strane organa unutrašnjih poslova.
Nastaviti rad sa zvaničnicima domaće policije u Federaciji i RS kako bi se reformirale i poboljšale procedure privođenja i pritvaranja.	UNMIBH i dalje prati provedbu novih procedura o lišavanju slobode u Federaciji. <i>Vidi supra</i> za projekat u RS.

<u>Plan aktivnosti:</u> <u>Poboljšati obuku</u> <u>Mjera koju je preporučio Upravni odbor:</u>	Zbog nezadovoljavajućeg rada agencija unutar sistema krivičnog pravosuđa, veoma je važna intenzivna obuka u svim aspektima rada u pravosuđu, a posebno u istražnim aktivnostima. Iako je međunarodna zajednica uvidjela tu potrebu, još nisu obezbijeđena dovoljna sredstva.
Pravosudna administracija. Sa stanovišta ljudskih prava, instituti za obuku služenika u pravosuđu trebaju obezbijediti obuku u pravosudnoj administraciji i vođenju slučaja kako bi se poboljšala ekonomičnost pravosuđa i smanjila odlaganja i neefikasnost u pravosudnom sistemu;	Urađen je nacrt zakona o institutima za obuku služenika u pravosuđu i postoje sve indikacije da će taj zakon biti donešen krajem godine. The IJC će, također, nastojati da osigura uvođenje tehnika vođenja slučaja, koliko je to moguće, u reforme svih proceduralnih zakona, kao i druge izmjene u proceduri kako bi se sudski proces učinio efikasnijim. IJC očekuje da će poduzeti i dodatne inicijative za reformu sudske administracije uopće.

Seminari /obuka za sudije, tu`ioce i policiju. Me unarodna zajednica treba podr`ati i stimulisati inicijative Vije}a Evrope, Lokalnog odbora za usavr{avanje, UNMIBH i Nezavisne sudske komisije. Obrazovni seminari trebaju da posvete posebnu pa`nju pitanju istraga i postupaka koji se odnose na povratak.	U vezi s obukom o ljudskim pravima za ~lanove pravosu a, Vije}e Evrope je u julu 2000. godine pokrenulo sveobuhvatan trogodi{nji program obuke prema standardima Evropske konvencije o ljudskim pravima i evropskim pravnim standardima. Sjedinjene Ameri~ke Dr`ave su obezbijedile sredstva za jednu godinu. U periodu izme u septembra 2000. godine i jula 2001. godine, vi{e od 250 sudija i tu`ilaca je poha alo sedmi~ne prakti~ne kurseve o primjeni Evropske konvencije o ljudskim pravima u pravnom sistemu BiH. Nekoliko odabranih u~esnika }e poha ati posebnu obuku u novembru 2001. godine o vo enju kurseva za obuku. Uprkos ~injenici da je Evropska konvencija o ljudskim pravima dio doma}eg zakonodavstva od decembra 1995. godine, ve}ina sudija nije upoznata ni sa su{tinom Konvencije niti njenim statusom u dr`avi. Ukoliko se obezbijede sredstva, sve sudije i tu`ioci }e od po~etka 2002. godine imati posebnu obuku o Evropskoj konvenciji o ljudskim pravima. Pored tih kurseva, radi se na najva`nijim materijalima i komentarima Evropske konvencije, a sa sudijama je pokrenut dijalog, koji je u toku, u vezi sa Evropskom konvencijom. Va`an element ovog programa je ja~anje funkcionalnosti i nezavisnosti sudska kroz razvoj doma}ih potencijala.
	U skladu sa Rimskim sporazumom iz 1996. godine (<i>'Rules of the Road'</i>), koji su potpisale potpisnice mirovnog sporazuma iz Daytonu odnosno Pariza, predstavnici BiH entiteta slo`ili su se da sve slu~ajeve ljudi osumnji~enih za ratne zlo~ine predaju Me unarodnom krivi~nom tribunalu za biv{u Jugoslaviju (<i>International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia - ICTY</i>), prije no {to ih doma}i organi uhapsu. O~igledno je da postoji potreba za obukom osobito kada je u pitanju prikupljanje informacija i dokaza. Na primjer, mnogi od proslje enih slu~ajeva, za koje je Tribunal rekao da nema dovoljno dokaza ili pak da dokazi nisu relevantni da bi slu~aj mogao do}i pred sud, mogli su biti odobreni od strane Tribunala da je bilo obuke u tom smislu. Va`no je imati na umu da se takvi slu~ajevi mogu ponovo proslijediti Tribunalu ukoliko se prikupe dodatni dokazi. Upravo da bi odgovorili na pomenute potrebe, Me unarodni tribunal (jedinica za "pravila puta"), Koalicija za me unarodno pravo i ABA/CEELI u martu 2001. proveli su obuku u Sarajevu i Banja Luci, sa namjerom da u ovoj godini ponove i pro{ire tu obuku u BiH. Obuka je prilago ena sudijama, odvjetnicima i tu`iocima, i sponzorirala ju je holandska vlada.

3. Razvoj potencijala doma}ih institucija za ljudska prava i nevladinih organizacija

Plan mjera: <u>Osigurati zakonsku i finansijsku reformu u vezi sa institucijama za ljudska prava</u> <u>Mjere koje je preporučio Upravni odbor Vijeća za implementaciju mira:</u>	Na snazi su zakoni koji reguliraju rad tri institucije ombudsmena u BiH, na državnom i na entitetskom nivou. Također, na snazi su sporazumi koji se odnose na budućnost (do 31. decembra 2003.) institucija ustanovljenih u skladu sa Aneksima 6 i 7 Daytonskog mirovnog sporazuma (Ombudsmen BiH, Dom i CRPC). Ove institucije imaju obezbijeđena sredstva za obavljanje zadataka iz njihovog mandata, iako je to nešto bilo nesigurno. Međutim, s ciljem izgradnje održive domaće strukture koja će moći ispuniti zahtjeve koji se stavljaju pred ove institucije, treba raditi na nekoliko različitih oblasti: zakonski okvir koji uređuje spajanje Ustavnog suda sa Domom za ljudska prava te izgradnja potencijala te nove institucije - Venecijanska komisija je u junu 2001. pripremila nacrt zakona; pojačavanje položaja zastupnika ("agenata") BiH pred Domom za ljudska prava i međunarodnim tijelima - nacrt zakona koji je pripremljen na državnom nivou ostavio otvoreno pitanje državnih zastupnika; praćenje ponovnog imenovanja entitetskih ombudsmena; osigurati održivost institucija (tj. državno financiranje), što je uvjet za prijem BiH u Vijeće Evrope i uvjet iz smjernica (Roadmap) Evropske unije.
Spajanje Doma za ljudska prava i Ustavnog suda, putem zakona koji treba izraditi na osnovu izvještaja koji je 2000. godine usvojila Venecijanska komisija;	Venecijanska komisija je zaključila da je i logično i poželjno da se sve nadležnosti Doma prenesu na Sud, kako bi se sve konačne odluke u slučajevima koji se odnose na ljudska prava povjerile jednom pravosudnom organu na državnom nivou. To prenošenje ovlasti treba da se izvede u obliku "spajanja" Doma za ljudska prava i Ustavnog suda, obezbjeđujući ne samo vješto prenošenje nadležnosti, nego i efikasno prenošenje ekspertize, iskustva, proceduralnih i drugih potencijala i resursa. Predstavnici OSCE-a, Vijeća Evrope, OHR-a te Doma za ljudska prava i Ustavnog suda pažljivo razmatraju: • Materijalna pravna pitanja, naime, pitanje da li Ustavni sud BiH i Ustav BiH i njegov Poslovnik pružaju istu zaštitu ljudskim pravima kao što to čini Dom za ljudska prava, prema Aneksu 6. Daytonskog sporazuma; • Metode rada dvije institucije, te njihovi ljudski i finansijski resursi; • Eventualni raspored za prenošenje nadležnosti, kombiniranje metoda rada i spajanje ljudskih i finansijskih resursa. Nacrt zakona je pripremljen (juni 2001.). Sastanci sa organima vlasti planirani su za septembar ove godine. Postoje dva glavna pristupa - bilo putem zakonodavnog procesa, ili putem amandmana na Ustav. Od institucija se očekuju zvanični komentari.

Promovirati saradnju između zastupnika (agenata) i državnih vlasti putem adekvatnog financiranja, političke podrške i održivog uključivanja zastupnika integracije u vladajuću strukturu BiH;	Čini se da je financiranje Ureda zastupnika FBiH odgovarajuće, iako je zbog nivoa plata u Federaciji određen broj osoblja prešao da radi u pravosuđu. Ured zastupnika RS nema adekvatnu podršku, što utiče na njegovu učinkovitost te dovodi u pitanje implementaciju. Ovo se odnosi na plaćanje isplate plata i neplaćanje troškova ureda. Status zastupnika BiH još uvijek nije riješen. Rad zastupnika BiH uglavnom se zasniva na dobrovoljnom angažmanu (iako zastupnici dobijaju naknadu za svoj posao), iako Vijeće ministara priprema nacrt zakona o ovom pitanju kako bi se regulirao status zastupnika pred Evropskom sudom za ljudska prava.
Osigurati adekvatna sredstva na državnom nivou za institucije iz Aneksa 6. i 7., najmanje po 600.000 KM po instituciji, za Ombudsmena BiH, Dom za ljudska prava i CRPC, prema zahtjevu iz dokumenata Vijeća Evrope i smjernica EU;	Čini se da su sredstva koja su trenutno predviđena u budžetu BiH neodgovarajuća. Nedavno je viši zamjenik visokog predstavnika, ambasador Sonn, poslao pismo predsjedavajućem Vijeća ministara tražeći da se obezbijede dodatna sredstva za ove institucije, u skladu sa zahtjevom za 600.000 KM po instituciji, što je sniženo na 400.000 KM za Ombudsmena i po 100.000 KM za CRPC i za Dom.
Osigurati adekvatno osoblje za institucije iz Aneksa 6. i 7., a osobito osigurati poziciju arhivara Doma za ljudska prava;	Izgleda da je problem novog arhivara Doma za ljudska prava riješen. Holandska vlada ponudila je dodatno osoblje za Dom za ljudska prava, koje je pomoglo Domu u radu na slušajevima. Također, zapošljavanje određenog broja administrativnog osoblja na pola radnog vremena poboljšalo je efikasnost rada Doma.
Osigurati adekvatno financiranje ombudsmenskih institucija u entitetima, tako što se budžet za institucije integrirati u entitetske budžete za 2001. godinu; prihvatiti potrebnu minimalnu strukturu ovih institucija u memorandumu o razumijevanju sa OSCE-om;	Kako bi se institucije ombudsmena u entitetima pripremile za prelazak u ruke domaćih organa, OSCE provodi aktivnosti na zaključenju memoranduma o razumijevanju sa vladama RS i Federacije o tranziciji entitetskih ombudsmena i njihovom budžetu. Koordinirati prikupljanje sredstava za institucije s ciljem raspoređivanja sredstava za najhitnije potrebe: ombudsmenima oba entiteta treba finansijska pomoć međunarodne zajednice barem do 2006. Neophodna je biti pomoć u prikupljanju sredstava te lobiranje za pomoć drugih članica međunarodne zajednice. Stalni kontakti sa zemljama donatorima u vezi sa radom i potrebama entitetskih ombudsmena. Osobito, teći ka dugoročnijem angažmanu donatora, do 2006. godine. Uspostaviti kontakt sa Vijećem Evrope, OSCE/ODIHR, misijama OSCE-a u regiji i drugim ombudsmenskim institucijama s ciljem iznalaženja odgovarajućih za ombudsmenske institucije u entitetima. Poželjni oblik pomoći sastojao se od posjeta eksperata u trajanju od jedne sedmice do tri mjeseca, s ciljem svakodnevnog savjetovanja ombudsmena. Sredstva bi se mogla obezbijediti putem projekta Pakta stabilnosti koji se odnosi na domaće institucije za zaštitu ljudskih prava, uključujući i ombudsmenske institucije.

Podr`ati ponovno imenovanje trenutnog ombudsmena RS te imenovanje kvalificiranih kandidata u Federaciji;	Kako bi se institucije ombudsmena u entitetima pripremile za prelazak u ruke domaćih organa, OSCE prati proces imenovanja novih ombudsmena. Izražuje se i prati strategija imenovanja kvalificiranih kandidata. Imenovanje kandidata obaviće se u septembru. U toku su razgovori sa obje ove institucije i entitetskim vladama.
Osigurati prijevod i objavljivanje Općeg okvirnog Sporazuma za mir (Dayton) u Službenim listovima BiH, osobito u vezi sa Sporazumom o ljudskim pravima (Aneks 6.) i statusom međunarodnih instrumenata za zaštitu ljudskih prava u BiH (Aneks 4).	OHR je zamolio Ministarstvo vanjskih poslova da preuzme odgovornost za ovu obavezu iz Dayton. Ministarstvo je prikupilo nekoliko verzija prijevoda i sada je u toku ustanovljavanje zvaničnog prijevoda na sve zvanične jezike.
Plan mjera: <u>Unaprijediti poštivanje odluka Doma za ljudska prava i izvještaja ombudsmena BiH i entiteta</u> <u>Mjere koje je preporučio Upravni odbor Vijeća za implementaciju mira:</u>	U prvoj polovini 2001. godine došlo je do daljeg porasta stope provedbe odluka Doma za ljudska prava i institucija ombudsmena u BiH. Međutim, stopa još uvijek nije dosegla 90%, što je stopa provođenja odluka Evropskog suda za ljudska prava. U uspješnosti provedbe ovih odluka sudjelovale su međunarodne organizacije, kao i zastupnici vlada pred institucijama iz Aneksa 6. Iako je ove godine postignut napredak, nije došlo do provedbe tri važne odluke i izvještaja; riječ je o odlukama u slučaju oca Matanovića, slučaju mostarske ulice Liska, i slučaju d'Amija u Banja Luci.
Postići stope provedbe od preko 90% kako za odluke Doma za ljudska prava tako i za Ombudsmena BiH, između ostalog, putem aktivnog praćenja procesa provedbe od strane OHR-a i OSCE-a, zajedno sa zastupnicima tri vlade, te putem redovnih kontakata i sastanaka sa zastupnicima;	Stopa provedbe porasla je sa 10% u 1999. na trenutnih 73%, za obje institucije. Provedba odluka Doma porasla je na 75% dok je provedba slučajeva ombudsmena porasla na 69%. Ovo je u velikoj mjeri rezultat saradnje sa zastupnicima. Organizacije vlasti Republike Srpske i dalje sprječavaju provedbu ključnih odluka Doma za ljudska prava, osobito u vezi sa umješanošću zvaničnih organa u slučajeve nestalih osoba. Uprkos velikom pritisku iz UNMIBH-a i OHR-a, organ vlasti RS nisu izvršili punu istragu o nestanku oca Tomislava Matanovića, kako se zahtijeva u odluci Doma iz 1997. godine.
Nastaviti pomoć koju pružaju druge međunarodne organizacije u procesu provedbe, osobito UNMIBH i IJC.	Pomoć se nastavila. Na primjer, u slučaju Matanović UNMIBH je proveo istragu i aktivno uključio organe vlasti RS, što je rezultiralo prvim pozitivnim koracima u provedbi ove odluke od 1997. U maju 2001., UNMIBH je oduzeo odobrenje za rad trojici policajaca RS koji su bili umiješani u ovaj slučaj nestanka. U slučaju Hermaš, IJC je zajedno sa federalnim tužilaštvom poduzeti korake da se obezbijedi provedba. Organizacije sa sjedištem u Mostaru i dalje prate slučaj iz ulice Liska.

<u>Plan mjera:</u> <u>Uklju~iti Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice u imovinska pitanja</u> <u>Mjere koje je preporu~io Upravni odbor Vije}a za implementaciju mira:</u>	BiH Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice ustanovljeno je u aprilu 2000., nakon ~ega je preuzelo neke od tada{njih nadle`nosti BiH Ministarstva za civilne poslove i komunikacije. Osim imigracije, azila i ljudskih prava, ovo ministarstvo je odgovorno za aktivnosti na povratku u zemlju grajana BiH koji su postali izbjeglice u inostranstvu te za koordinaciju me uentitetskih aktivnosti vezanih za povratak (u skladu sa Zakonom o izbjeglicama iz BiH i raseljenim licima u okviru BiH, objavljenim u decembru 1999.). K tomu, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice od pomo}i je i pri ponovnoj registraciji raseljenih osoba.
Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice treba da predsjedava sastancima o provedbi imovinskih zakona sa me unarodnom zajednicom i entitetskim ministarstvima koja su odgovorna za provedbu;	U skladu sa konceptom odgovornosti, poduzimaju se koraci ka uspostavljanju funkcionalnih odnosa izme u organizacija za provedbu imovinskih zakona (PLIP) i Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice. Ministarstvo }e preuzeti punu odgovornost za koordinaciju provedbe imovinskih zakona za i razmjenu informacija. U prelaznom periodu, organizacije u okviru PLIP-a obavje{tavaju Ministarstvo o svim relevantnim informacijama i pitanjima.
U toku 2001. treba oja~ati ulogu Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice u vezi sa povratkom. Ovo Ministarstvo mo`e igrati va`nu ulogu u omogu}avanju ramjene informacija o povratku raseljenih lica i provedbi imovinskih zakona izme u entiteta. Razgovara}e se i o protokolu o prioritetima u oblasti 2001. u oblasti povratka i obnove izme u OHR-a, UNHCR-a, Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice i entitetskih ministarstava.	Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice pomoglo je organizacijama u okviru PLIP-a da izrade nacrt projekta za omogu}avanje razmjene informacija o povratku raseljenih lica i provedbi imovinskih zakona izme u i u okviru entiteta. U prolje}e 2001. postignut je dogovor protokolu o prioritetima u oblasti 2001. u oblasti povratka i obnove izme u OHR-a, UNHCR-a, Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice i entitetskih ministarstava; njegov cilj je raspodjela sredstava za oblasti prioritetnog povratka. Me utim, bez obzira na stalnu saradnju i komunikacije izme u me unarodne zajednice, Ministarstva, i entitetskih ministarstava, jo{ uvijek nije do{lo do realizacije ovog projekta. U pozitivnom smislu, u julu 2001., Pakt stabilnosti je najavio da `eli finansijski pomo}i Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice, prepoznav{i njegovu potencijalno klju~nu ulogu i fundamentalna pitanja u njegovom mandatu (kao {to je odr`ivi povratak i jednak pristup osnovnim ljudskim pravima.).

<u>Plan mjera:</u> <u>Stvaranje `ivog gra anskog dru{tva</u> <u>Mjere koje je preporu~io Upravni odbor Vije}a za implementaciju mira:</u>	Jako i `ivo gra ansko dru{tvo klju~ni je preduvjet za odgovornost i transparentnost u zemlji. Nadalje, ja~anje i podr{k nevladinim organizacijama i gra anskom dru{tvu putem zakonodavne reforme, politi~kih intervencija, edukacije, od klju~ne je va`nosti za stabilnost, prosperitet, vitalnost i demokratiju u BiH.
--	--

Unapređenje angažmana lokalnih centara za pravnu pomoć (koje trenutno pomaže UNHCR) i domaćih nevladinih organizacija u svim aktivnostima na praćenju i reformi, kako bi te institucije postale dugoročno održive. Treba obezbijediti edukaciju i finansijsku pomoć.	UNHCR-ova Mreža pravne pomoći i informativnih centara i dalje je glavna institucija za pravnu pomoć u BiH, koja u prvih šest mjeseci pomogla 52.000 korisnika. UNHCR je ojačao ovu Mrežu tako što je standardizirao administrativne procedure i stavio naglasak na razmjenu informacija, najbolje prakse te raspodjelu samih službenika u okviru Mreže. Stalna pravna obuka i izgradnja potencijala rezultirala je identificiranjem ekspertnih podgrupa, koje se u ime Mreže fokusiraju na konkretna pitanja i projekte. S ciljem dugoročne održivosti, ustanovljena je Grupa za implementaciju, koja aktivno radi na usklađivanju Mreže i izradi dugoročnih strategija.
Potpisivanje Zakona o udruženjima i fondacijama BiH i dva slična zakona u Federaciji i RS. Zakonodavni proces još uvijek veoma mnogo zavisi od lokalnih parlamenata;	Nacrt državnog Zakona o udruženjima i fondacijama usvojen je od strane Vijeća ministara i upućen državnom Parlamentu. Zastupnički dom je ovaj nacrt usvojio 13. aprila. Međutim, bit će potrebno da Dom naroda usvoji ovaj nacrt prije nego se Zakon o udruženjima i fondacijama konačno donese na državnom nivou. Pored toga, Ministarstvo civilnih poslova i komunikacija je uspostavilo radnu grupu za podzakonske akte koji bi olakšali implementaciju ovog zakona. Očekuje se da će ovi podzakonski akti biti usvojeni prije zakona. U RS-u, o nacrtu Zakona o udruženjima i fondacijama pregovaralo se sa Ministarstvom uprave i lokalne samouprave kako bi se isti uskladio sa standardima Vijeća Evrope i međunarodnim standardima te odlukom o jezicima ustavnog suda BiH. Vlada RS je usvojila ovaj nacrt i uputila ga Narodnoj skupštini Republike Srpske (NSRS). Zakon će u prvom čitanju biti prezentiran NSRS 24. jula. [to se tiče Zakona o udruženjima i fondacijama Federacije, tokom mjeseca marta je održano nekoliko sastanaka sa federalnim Ministarstvom pravde i Ministarstvom za socijalna pitanja, raseljena lica i izbjeglice kako bi se ovaj nacrt uskladio sa međunarodnim standardima. Ovaj nacrt bi Ministarstvo pravde trebalo finalizirati do kraja juna i poslati Vladi Federacije.
Nadzirati zakone općenitog pravnog okvira od kojih se ne očekuje da će obuhvatiti sve pravne probleme i ograničenja sa kojima se suočavaju NVO-i. Ovo se naročito odnosi na finansijske aspekte, kao što su oporezivanje i carine, koji imaju veliki uticaj na održivost nevladinih organizacija u BiH.	Nadziranje situacije u vezi sa zakonima koji uređuju finansijske aspekte koji se odnose na rad NVO-a se nastavlja. Uz to, Grupa za koordiniranje civilnog društva (CSCG) je odlučila da angažira ekspertnu grupu koja će analizirati zakone u ovoj oblasti. Ova ekspertna grupa treba da ustanovi glavne probleme u postojećim zakonima, te u novim nacrtima koji su dio općih poreskih reformi u BiH.

Plan djelovanja: Izvr{iti pritisak na lokalne organe vlasti kako bi se efikasno borili protiv trgovine ljudima <u>Aktivnosti koje je preporu~io Upravni odbor:</u>	Lokalnim organima vlasti data je primarna odgovornost za djelovanje u vezi sa problemom trgovine ljudima. Vije}e ministara zadu`ilo je Ministarstvo za evropske integracije i Pakt stabilnosti da preuzmu vodstvo te da se pobrinu da BiH ima dr`avni plan djelovanja za borbu protiv trgovine ljudima. Osnovni problem je ~injenica da lokalni organi vlasti nisu osnovali prihvatili{ta za `rtve ove trgovine, oslanjaju}i se umjesto toga na projekat repatrijacije UNMIBH-a/IOM-a. ^injenica da se `rtve tako brzo repatriraju je me utim zakomplicirala ili sprije~ila krivi~no gonjenje trgovaca ljudima, budu}i da `rtve nisu u stanju da svjedo~e tokom sujenja. ^esto, lokalna policija ili sudski zvani~nici kompliciraju krivi~no gonjenje tako {to ne postavljaju prioritetnim redom slu~ajeve trgovine ljudima.
Izvr{iti pritisak na lokalne organe vlasti da otvore prihvatili{ta te obezbijede za{titu za `rtve, tako da bi one mogle svjedo~iti protiv trgovaca ljudima; izvr{iti pritisak na lokalne organe vlasti da poku{aju na}i finansijska sredstva za takva prihvatili{ta;	U aprilu 2001.god., UNMIBH se sastao sa Ministarstvom za ljudska prava i izbjeglice (MLJPI) kojom prilikom je MLJPI preuzelo obavezu usmenim putem da }e MLJPI preuzeti izvjesnu odgovornost za rad prihvatili{ta koje vodi IOM. Uz pomo} UNMIBH-a i IOM-a, MLJPI je pripremilo nacrt prijedloga projekta kako bi preuzelo operativnu i finansijsku odgovornost za ova prihvatili{ta. Radna grupa za pitanja trgovine ljudima je podijeljena u 3 podgrupe kako bi efikasnije rje{avala pitanja iz razli~itih oblasti: zakonodavne reforme, unapre enje znanja i za{tita (na primjer, potpora prihvatili{ta). Podgrupa za zakonodavnu reformu razmatra zakone i radi na usklajivanju osam zakonodavnih pitanja, {to uklju~uje aktivnosti svih relevantnih organa vlasti uklju~enih u borbu protiv trgovine ljudima. Mandat podgrupe za za{titu uklju~uje obezbijeljivanje za{tite i prihvatili{ta za `rtve trgovine ljudima. Nastavlja se i rad na provm nacrta Plana djelovanja koji se odnosi na zakonske mjere koje su zna~ajne za borbu protiv trgovine ljudima. OHR je prezentirao projekat privremenih prihvatili{ta potencijalnim donatorima, koji }e, ukoliko bude odobren, osigurati tro{kove za smje{taj `rtava ove trgovine koje 2 mjeseca ~ekaju da budu vra}ene u zemlju iz koje dolaze.
Izvr{iti pritisak na lokalne organe vlasti da ubrzaju krivi~ne postupke u slu~ajevima trgovine ljudima.. Izvr{iti pritisak na lokalne organe vlasti da sprovedu poresku i zdravstvenu inspekciju no}nih klubova kao drugi metod zatvaranja vlasnika no}nih klubova koji prisiljavaju `rtve trgovine ljudima da se bave prostitucijom. [ dodato juni 2001.god. ]</p> <p>Izvr{iti pritisak na lokalne organe vlasti kako bi se osiguralo da Odjel za strance, koji je u sklopu Ministarstva unutra{njih poslova, ispravno izdaje radne vize u legalnim paso{ima kako bi se otkrile `rtve trgovine ljudima [dodato juni 2001.god.]	UNMIBH je postigao uspjeh pri vr{enju pritiska na tu`ioce da izjave koje su uzete od `rtava trgovine ljudima pred istra`nim sudijom podnesu kao dokaze na sujenju. Tokom 3 sujenja najmanje, sudije su dopustile prezentiranje ovih dokaza {to je rezultiralo izricanjem presuda protiv vlasnika barova. UNMIBH je izvr{io pritisak na lokalne organe vlasti u Kantonu 6 da sprovedu takve inspekcije a ova se inicijativa mora pro{iriti i na ostale kantone i centre javne bezbjednosti. UNMIBH je izvr{io kontrolu 2 stanice javne bezbjednosti kako bi se osiguralo da se slijede valjane procedure. Postoje dokazi da se radne vize izdaju u la`ne paso{e te su potrebne daljnje kontrole.

Plan djelovanja:

**Olak{ati odgovaraju}e procese
ekshumacija i identifikacije**

Aktivnosti koje je preporučio Upravni odbor:

U avgustu 2000. godine, Međunarodna komisija za nestale osobe (ICMP) osnovala je Institut za nestale osobe (MPI) za BiH. Institut predstavlja istinski napor da se vlada BiH integrira u državnu strukturu koja predstavlja sve tri nacionalne/vjerske grupe u postizanju zajedničkog cilja: da se razrije{i sudbina osoba koje su nestale u sukobima u BiH, bez obzira na njihovo vjersko ili nacionalno porijeklo. 1. januara 2001.god., zajednički proces ekshumacija prebaen je sa Ureda Visokog predstavnika (OHR) na Institut za nestale osobe (MPI). Tokom perioda na koji se odnosi ovaj izvještaj, formiran je Nadzorni odbor Instituta za nestale osobe ija je prva sjednica sazvana u martu 2001.god. kojom je predsjedavao Jakob Finci sa 3 člana iz udruenja porodica i 3 predstavnika iz Komisija za nestale osobe Federacije i RS-a (koji su predstavljali 3 glavne nacionalne grupe).

Do danas (kraj juna 2001.god.), Međunarodni komitet Crvenog krsta (ICRC) je primio zahtjeve za traenje za ukupno 20.654 osobe koje su nestale tokom trajanja sukoba. Tokom proteklih šest i po godina, razja{njena je sudbina 2347 pojedinaca. Od ovih, 296 osoba su pronađene iive. Jo{ 2051 nestala osoba je identificirana i njihovi posmrtni ostaci su predati njihovim porodicama. Na kraju, porodice jo{ 867 nestalih osoba su dobile izvještaje o smrti njihovih rođaka ali nekaju na posmrtnu ostatku kako bi potvrdili ovu informaciju. Znači, porodice 17.440 nestalih osoba jo{ uvijek tra`e odgovore na svoje zahtjeve (ovi statistički podaci datiraju od 2. jula 2001.god.).

Organi vlasti moraju obezbijediti informacije o svim osobama za koje nema nikakvih odgovora u skladu sa njihovim obavezama prema Dejtonskom mirovnom sporazumu, Aneks 7, član V.	Razmjena informacija se poboljšala, naročito jer su dvije entitetske komisije uključene u rad ekspertnih radnih grupa koje se sastaju jednaput mjesečno, ali još uvijek ima problema. U junu (10-14), predsjedavajući Međunarodne komisije za nestale osobe (ICMP), James V. Kimsey i član ove Komisije, Nj.V. kraljica Noor su posjetili regione bivše Jugoslavije. Tokom ove posjete, održan je sastanak sa članovima Predsjedništva BiH i entitetskim premijerima, koji su svi obećali svoju punu podršku Institutu za nestale osobe (MPI). Njihova politička potpora je unaprijediti legitimnost rada ove jedinstvene državne strukture. Pored toga, ICMP je bila domaćinom historijskog sastanka između entitetskih premijera, entitetskih ministara pravde, finansija, odbrane i unutrašnjih poslova, te predstavnika vlasti u ICMP-u (ministar vanjskih poslova, zamjenik ministra za ljudska prava i izbjeglice te predsjednika Vrhovnog suda RS). U toku razgovora, suglasili su se da daju podršku zakonima kako bi se izvršio pritisak na vlasti da otkriju lokaciju grobnica te da podrže ministra vanjskih poslova da sarađuje sa ovom Komisijom na izradi sporazuma sa susjedima BiH za razmjenu informacija i nadgledanje ekshumacija. Tokom sastanka ICMP Komisije održanog 26. i 27. juna, 2001.god. u Rimu, članovi Komisije su se složili da je, zbog nepostojanja inicijative na strani regionalnih vlada da se angažiraju u vašem procesu razmjene informacija o lokaciji grobnica i nadgledanja od strane suprotnih strana, ICMP predložiti da bude organizator sastanka između ministara vanjskih poslova iz BiH, RH i SRJ (po mogućnosti u septembru 2001.god.) te da zatraži od istih da potpišu protokol za saradnju čiji bi predmet bili sukobi u periodu 1991-1995. Upravni odbor za ljudska prava je u junu razgovarao o pitanju uključivanja procesa ekshumacija u okvir za ocjenu domaćeg procesa krivičnog gonjenja ratnih zločina. Daljnje aktivnosti će se koordinirati sa ICMP komisijom.
Organi vlasti moraju osigurati dodjelu dovoljnih finansijskih sredstava Komisijama za nestale osobe i sudovima, kako bi se nastavio međuentitetski program ekshumacija.	U maju 2001.god., sredstva su konačno uplaćena Komisijama za nestale osobe od strane njihovih Vlada, olakšavajući na taj način doznaku sredstava (za opremu) od strane ICMP Komisije. Tokom sastanka održanog između predsjedavajućeg ICMP Komisije, Nj.V. kraljice Noor, entitetskih premijera, entitetskih ministara pravde, finansija, odbrane i unutrašnjih poslova, i predstavnika vlade u ICMP-u (ministar vanjskih poslova, zamjenik ministra za ljudska prava i izbjeglice i predsjednik Vrhovnog suda RS) - <i>vidi gornji tekst</i> - lokalni organi vlasti su se također suglasili da daju podršku stvaranju i realizaciji stavke u godišnjim entitetskim budžetima za pitanja nestalih osoba.

4. Lični moral zvaničnika

Plan djelovanja: Podr`ati procedure procjene policajaca (sveobuhvatne provjere) Aktivnosti koje je preporu~io Upravni odbor:	Zna~aj reformiranja policije i sudstva kako bi se izgradili temelji za pove}ano po{tivanje vladavine zakona i za{tite ljudskih prava se ne mo`e precijeniti. Putem implementacije procedure za registraciju, privremeno ovla{ }enje i davanje potvrda, UNMIBH procjenjuje podobnost zvani~nika u organima gonjenja. Pored toga, implementiranjem svoje procedure kojom se ustanovljava nepo{tivanje propisa, UNMIBH identificira policajce ~ije pona{anje odstupa od me unarodnih standarda.
Izvr{iti procjenu policajaca koji kr{e imovinske zakone;	Od 1. januara 2001.god., pribli`no 530 policijskih zvani~nika su legalizirali svoj stambeni status, ili tako {to su dobrovoljno napustili imovinu u kojoj su stanovali ili tako {to su sklopili ugovore o iznajmljivanju sa vlasnicima imovine. Svi policijski zvani~nici sa rje{enjem o privremenom stanarskom pravu bi se ubudu}e trebali provjeriti.
Odlu~na implementacija procedura IPTF-a o registraciji i nepo{tivanju propisa o radu, sa namjerom da se osigura da policajcima sa nepodobnom pro{lo{ }u, ili koji pokazuju neodgovaraju}e pona{anje, ne bude dozvoljeno da rade kao policajci;	UNMIBH/IPTF trenutno na privremenom osnovu ovla{ }uje lokalne policajce na osnovu procjene njihovog morala i sposobnosti da funkcioniraju kao agenti za sprovo enje zakona u skladu sa demokratskom policijskom praksom. UNMIBH radi na tome da ispuni kvote nacionalnog balansa kako se te navodi Bonsko-Petersbur{kim i RS okvirnim sporazumom. Krajnja faza provjere i potvrde policajaca, u kojoj }e se policijski zvani~nici srednjeg i vi{eg ranga podvr{i daljnjem ispitivanju kako bi se procijenio njihov moral i profesionalna sposobnost kao policajaca, }e uskoro zapo~eti. Ukupan broj registriranog osoblja u policiji u cijeloj BiH sada iznosi 24.351. Ova brojka uklju~uje uniformisane policajce kao i administrativno osoblje. Od 13.349 policijskog osoblja koje je registrirano u Federaciji, 66% su Bo{njaci, 29% su Hrvati, i 3% su Srbi. Od 10.001 policijskog osoblja koje je registrirano u RS, 97% su Srbi, 2,5% su Bo{njaci i 0,5% su Hrvati. Do danas, UMIBH/IPTF je na privremenom osnovu ovlastio ukupno 10.657 osoba da vr{e policijske ovlasti u oba entiteta kao i u policijskim institucijama Dr`ave BiH i Distriktu Br~ko. U RS-u, 5.580 policajaca su ovla{ }eni po privremenom osnovu da vr{e policijske ovlasti; 97% su Srbi, 2% su Bo{njaci, i manje od 1% su Hrvati. U Federaciji, 4.664 policajaca su dobili ovla{ }enje na privremenom osnovu da vr{e policijske ovlasti uklju~uju}i 61% Bo{njaka, 35% Hrvata, i 3% Srba.
Izvr{iti pritisak na lokalne policijske vlasti kako bi se otpo~eli interni disciplinski postupci protiv policajaca koji su dobili IPTF-ove izvje{taje o nepo{tivanju propisa.	UNMIBH je u procesu finaliziranja svoje nove procedure za oduzimanje ovla{ }enja koja uklju~uje odredbe za automatsko iniciranje disciplinskog postupka nakon {to se od strane UNMIBH-a uru~i izvje{taj o nepo{tivanju propisa koji se ti~e bilo kojeg policajca.

Plan djelovanja: Nadzirati rad, i izgraditi strukturalni okvir Federalne komisije i kantonalnih komisija i Visokih savjeta Aktivnosti koje je preporučio Upravni odbor:	Tokom 2000. godine, osnov za regulisanje i unapređenje profesionalnosti unutar pravosudnog sistema je uspostavljen donošenjem zakona o sudijskoj i tužilačkoj funkciji. Ovi zakoni su uspostavili sudijska i tužilačka tijela. Sudije i tužici općenito govoreći posmatraju ove zakone kao značajnu mjeru pri uspostavljanju neovisnosti sudstva i tužilaštva pri rješavanju njihovih vlastitih poslova. Ovi zakoni u oba entiteta daju ovlaštenje Komisijama/Savjetima da vrše određene aktivnosti koje imaju uticaja na sudstvo i tužilaštvo. Prvo, Komisije/Savjeti vrše provjeru kandidata za sudijska ili tužilačka mjesta i preporučuju organu koji vrši imenovanje najkvalifikovanije kandidate. Drugo, ove Komisije/Savjeti su odgovorni za disciplinske postupke protiv sudija i tužilaca koji vrše povrede etike. Treće, Komisije/Savjeti sprovode sveobuhvatnu provjeru sudija i tužilaca kako bi odredili njihovu podobnost za vršenje tih funkcija. Period sveobuhvatne provjere je započeo u ljeto 2000.godine i traje 18 mjeseci.
--	---

Nadgledanje - pod nadzorom IJC - aktivnosti Komisija/Vijeća u vezi sa provjerom aktivnih sudija i tužilaca, kako bi se utvrdilo da li su podobni za vršenje svojih dužnosti;	IJC trenutno nadgleda sve sjednice sudskih/tužilačkih komisija/vijeća u oba entiteta. Komisije/vijeća se redovno sastaju, međutim nemaju dovoljno kadrova i nedostaje im tehnika i administrativna podrška za adekvatno izvršavanje zadataka. Angažovane su na imenovanju i provjeri sudija i tužilaca. [to se tiče imenovanja, IJC je 4. jula 2001. osigurao potpisivanje memoranduma o razumijevanju od strane Komisija, Vijeća i entitetskih ministarstava pravde. Memorandumom se uvodi identičan, pojednostavljen i efikasan proces imenovanja na cjelokupnom teritoriju BiH. [to se tiče provjere, IJC je sada u potpunosti uključen u neposredan rad komisija/vijeća u vezi sa procesom provjere, kako bi se ubrzao postupak smjenjivanja nepodobnih sudija/tužilaca. Komisije/vijeća moraju pojačati svoje napore u vezi sa procesom provjere kako bi se mogli postići kvalitetni rezultati u smjenjivanju sudija i tužilaca koji su nepodobni da obavljaju dužnost. IJC poduzima sve mjere u sklopu svojih ovlasti kako bi osigurao provedbu ovog procesa. U vezi sa sveobuhvatnim procesom provjere, prioritet predstavlja prikupljanje informacija o sudijama i tužiocima i podnošenje konkretnih pritužbi potkrijepljenih dokazima. Pored razvoja potencijala i obuke, za program pravosudne reforme su također neophodne konkretne disciplinske mjere u slučajevima u kojima je jasnim dokazima i putem utvrđene procedure pokazano da je sudija ili tužilac počinio ozbiljno kršenje osnovnih normi ponašanja. OSCE prikuplja informacije i dokumentaciju u vezi sa sudijama i tužiocima koji su zloupotrijebili povjerene funkcije, te ih proslijeđuje komisijama/vijećima u obliku formalnih žalbi.
---	--

Dugoro~no regulisanje profesionalizma sudija i tu`ilaca putem dono{enja propisa o imenovanjima i disciplinskim mjerama utvr enim u pravilnicima komisija/vije}a, te razvijanje ovlasti komisija/vije}a. Ove procedure su zna~ajne za dugoro~ni razvoj standarda nezavisnosti i profesionalizma u pravosudnom sistemu. Ove procedure trebaju da uzmu u obzir i standarde iz profesionalnog eti~kog kodeksa koji te tako e usvojen 2000. godine;	IJC promovi{e dugotrajnu strategiju, u sklopu koje su izra eni propisi za nedavno ustanovljeni standardni postupak imenovanja. IJC je izradio pravilnike koji reguli{u postupak imenovanja za entitetske komisije/vije}a i dr`avnu komisiju za imenovanje sudija. IJC tako e promovi{e usvajanje novih zakona u 2002. godini kojima bi se restrukturirao sastav komisija/vije}a i u~vrstio njihov autoritet u oblastima imenovanja i dono{enja disciplinskih mjera protiv sudija i tu`ilaca. Za takve mjere je tako e neophodno dono{enje propisa u vezi sa temeljitim eti~kim kodeksima, kvalitetna obuka, regulisanje rada sudija/tu`ilaca, kao i odgovaraju}a podr{k}a vlade pro{irenoj ulozi komisija/vije}a putem finansiranja i dodjeljivanja prostorija.
Obezbjedjivanje putem IJC-a komisijama/vije}ima pomo} u prevo enju zakona koji se odnose na sudije i tu`ioce, kako bi se pomoglo u osna`ivanju njihovih nadle`nosti u vezi sa regulisanjem rada sudija i tu`ilaca bez politi~kog uplitanja, te predlo`ile mogu}e izmjene ili uvele dodatne regulativne mjere neophodne za primjenu eti~kih i profesionalnih standarda;	IJC trenutno dostavlja savjetodavna mi{ljenja u vezi sa tuma~enjem zakona koji reguli{u rad sudija i tu`ilaca. Pored toga, u cilju davanja smjernica po pitanjima koja se ti~u pravosu a i tu`ila{tva, IJC odr`ava redovne kontakte sa komisijama/vije}ima, ministarstvima pravde i organima vlade koji vr{e imenovanja. Nepostojanje priznatog eti~kog kodeksa i njegova striktna provedba nakon {to se on donese predstavlja glavni izvor budu}e reforme u cilju pobolj{anja profesionalnih standarda.
Provjera sudija koji kr{e imovinske zakone.	IJC sara uje sa OSCE-om kako bi se identifikovale sudije i tu`ioci koji kr{e imovinske zakone. OSCE putem inicijative PLIP prikuplja informacije i dokumentuje predmete, koji }e se proslijediti komisijama/vije}ima u sklopu sveobuhvatnog procesa provjere koji nadgleda IJC. Kr{enje imovinskih zakona je osnova za smjenu sudije ili tu`ioca.

<u>Plan aktivnosti:</u> <u>Svi dr`avni slu`benici moraju po{tovati imovinske zakone u vezi sa svojim stambenim statusom</u> <u>Aktivnosti koje preporu~uje Upravni odbor:</u>	Ve}a odgovornost dr`avnih slu`benika se mora promovisati unutar konteksta postoje}ih mehanizama kao {to su Pravila i propisi PIK-a i postupak visokog predstavnika za smjenjivanje.
Smjenjivanje du`nosnika koji vr{e stalnu opstrukciju putem PIK-a ili ovlasti visokog predstavnika;	PIK je 6. juna 2001. Godine smjenio biha}kog ministra kulture i obrazovanja Izoldu Osmanagi} zbog nepo{tivanja imovinskih zakona. Ona je koristila tu u imovinu, te se nije iselila iz iste nakon roka koji joj je dat.
Usvajanje nacrta zakona kojim se suspenduju zvani~nici zbog vr{enja opstrukcije u vezi sa implementacijom imovinskih zakona;	Ovo se ne smatra prioritetom. Pojedinci se mogu smjeniti zbog opstruiranja imovinskih zakona putem pozivanja na Pravila i propise PIK-a ili odluke visokog predstavnika, do ~ega i dolazi u praksi.
Krivi~no gonjenje i ka`njavanje zvani~nika koji kr{e zakone ili opstruiraju njihovu implementaciju.	Me unarodna zajednica nastavlja raditi sa javnim tu`iocima kako bi osigurala krivi~no gonjenje zvani~nika koji kr{e imovinske zakone. Nedavni primjer za to je op{tina Bratunac, gdje su na~elnik i {ef odjela za urbanizam bili optu`eni za nezakonitu dodjelu zemlji{ta i smjenjeni odlukom visokog predstavnika od 1. juna.

5. Poštivanje obaveza BiH koje proističu iz međunarodnih sporazuma

Plan aktivnosti: <u>Osigurati da nadležni organi u BiH sarađuju sa Međunarodnim krivičnim tribunalom za područje bivše Jugoslavije (ICTY)</u> Aktivnosti koje preporučuje Upravni odbor:	Nivo saradnje organa BiH sa ICTY je i dalje neprihvatljivo loš, naročito u Republici Srpskoj. Do sada, nijednog od navodnih ratnih zločinaca optuženih od strane ICTY nisu uhapsili domaće organi vlasti. U periodu od januara 2001. međunarodne oružane snage su uhvatile još jedno lice optuženo za ratne zločine, Dragana Obrenovića (15. aprila u Kozluk, opština Zvornik, istočna Republika Srpska). Do ovoga je došlo nakon pauze u ovim aktivnostima koja je nastupila od 12. oktobra, odnosno nakon pokušaja hapšenja Janka Janjića, kada je osumnjičeni aktivirao ručnu granatu i ubio samog sebe i ranio petoro, od kojih su četvoro bili članovi tima koji je vršio hapšenje. Postoji hitna potreba da se uhapsi i prebace u Hag dvojica najtraženijih navodnih ratnih zločinaca Radovan Karadžić i Ratko Mladić. Naročito je važno da dođe do Karadžićevog hapšenja i njegovog izručenja Haškom tribunalu u svijetlu skorog zajedničkog suđenja Biljani Plavčević i Momčilu Krajićniku, pošto su njih troje optuženi za ratne zločine vezane za iste događaje i činjenice, te bi zajedničko suđenje dovelo do ekspeditivnosti. Do sada organi Republike Srpske nisu poduzeli bilo kakve konkretne mjere kako bi pronašli i uhapsili bilo koje lice optuženo od strane Tribunala, niti su proslijedili informacije SFOR-u koje su mogle dovesti do pritvaranja optuženih. Uprkos informacijama koje pokazuju suprotno, organi Republike Srpske i dalje tvrde da se na teritoriji Republike Srpske ne nalazi nijedno lice optuženo od strane Tribunala. Djelomično kao rezultat povećanog nivoa saradnje SRJ i hrvatskih vlasti sa Tribunalom, međunarodna zajednica vrši pojačan pritisak na vlasti Republike Srpske da ispune svoje obaveze. Kontinuirani problem koji koči povratak, narušava koncept pravičnosti i napredak ka postizanju mira i pomirenja u BiH jeste prisustvo velikog broja navodnih ratnih zločinaca u BiH, naročito onih koji su na vlasti ili koji i dalje imaju veliki uticaj na domaće stanovništvo, političke strukture i sistem krivičnog pravosuđa. Ovo je ozbiljan problem za koji se ne mogu pronaći jednostavna rješenja. Jedan mogući način rješavanja ovog problema jeste da se poveća politička i finansijska podrška aktivnostima jedinici Tribunala za "Rules of the Road", a čiji je cilj povećanje broja predmeta koji se podnose Tribunalu na saglasnost i poboljšanje standarda u vezi s tim predmetima, kao i povećanje broja i poboljšanje standarda domaćih suđenja za ratne zločine. Podrška obuci koju predlaže jedinica Tribunala za Rules of the Road, a koju je prethodno obezbjeđivala jedinica Tribunala za Rules of the Road, Koalicija za međunarodnu pravdu (CIJ) i American Bar Association/Central and East European Law Initiative (ABA/CEELI) u martu 2001. godine (vidi gore), bi pomogla u popravljaju situacije u kojoj postoji opšte nepoznavanje osnovnih istražnih i pravosudnih procedura i međunarodnih standarda u vezi sa krivičnim gonjenjem ratnih zločinaca.
---	---

Osigurati da nadležni organi u BiH preuzmu svoje obaveze saradnje sa Tribunalom, utvrđene u Daytonskom sporazumu

Došlo je do pomaka što se tiče aktivnosti Republike Srpske u vezi sa mogućim slučajima za ratne zločine i uključivanjem Tribunala u ovaj proces, što signalizira da je došlo do određenih promjena u vezi sa stavom vlasti RS prema nadležnosti Tribunala. Prema Rimskom sporazumu iz 1996. godine ('Rules of the Road'), koji su potpisali potpisnici Daytonskog/pariskog mirovnog sporazuma, predstavnici entiteta u BiH su prihvatili da je Međunarodnom tribunalu za bivšu Jugoslaviju dostaviti sve predmete vezane za osumnjičene za ratne zločine prije njihovog hapšenja od strane domaćih organa. Iako su državni organi potpisali Sporazum, konkretne naznake saradnje Republike Srpske su se mogle vidjeti tek od marta 2001. godine. U martu je tužilaštvo Republike Srpske podnijelo 13 predmeta jedinici za Rules of the Road na pregled, a u proteklom periodu je započelo sa pripremama drugih predmeta za pregled od strane Tribunala. Prije ovoga je od potpisivanja Sporazuma Tribunal primio samo dva predmeta od Republike Srpske na pregled. Uprkos ovom napretku, saradnja RS sa Tribunalom u vezi sa optužnicama Tribunala za suđenje u Tribunalu je i dalje veoma loša.

Međunarodna zajednica vrši veliki pritisak na vlasti RS, naročito na rukovodstvo SDS-a, kako bi došlo do ispunjavanja njihovih obaveza i saradnje sa Tribunalom. Uprkos izjavi rukovodstva SDS-a od 12. decembra 2000. godine da je saradivati sa Tribunalom (predsjednik RS [arović], potpredsjednik RS [avić] i predsjedavajući Narodne skupštine Kalinić), SDS nije nakon podsticanja od strane OHR-a zvanično isključio Radovana Karadžića iz stranke.

Napredak je postignut u vezi sa problemom osiguravanja da tri oficira za vezu u Hagu (Bosnjak, Hrvat i Srbin) dobiju jednaku i potpunu finansijsku, logističku i političku podršku. Predsjedništvo BiH je 31. maja 2001. godine preuzelo punu nadležnost za oficire za vezu. Potreba da svaki oficir za vezu radi neovisno jedan od drugog i od ambasade i sa svojim timom, prihvaćena je od strane Predsjedništva i u skladu s tim je zatražena saglasnost za budžet. Odobravanje budžeta se očekuje krajem avgusta. Pored toga, trenutno se razmatraju kandidati za upražnjeno mjesto hrvatskog oficira za vezu. OHR će nastaviti sa nadgledanjem napretka i vršenjem pritiska na vladu RS kako bi se osiguralo da nedavno ustanovljeni ured za saradnju sa Tribunalom, kojeg vodi [orlević], u potpunosti podrži aktivnosti oficira za vezu RS [ović]. Vlada RS bi također trebala uspostaviti odnose unutar nadležnih ministarstava RS u cilju podrške radu oficira za vezu RS i potpune i ekspeditivne saradnje u vezi sa zahtjevima i nalogima Tribunala i daljeg postupanja oficira za vezu. Ove mjere se trebaju poduzeti odmah, u obliku izrade instrukcija ministarstvima, uz nadgledanje OHR-a.

Plan aktivnosti:

Osigurati zaštitu prava izbjeglica

Aktivnost predložena od strane

Upravnog odbora:

Od januara 2001. saradnja vlasti RS u vezi sa omoguštavanjem pristupa informacijama i potencijalnim svjedocima se poboljšala, mada je još uvijek daleko od idealne.

Tribunal je 9. aprila 2001. godine dao svoje komentare u vezi sa nacrtom zakona RS o saradnji sa Tribunalom. U prvobitnom nacrtu su stavljena ograničenja na saradnju na koju se RS vež obavezala, te je jurisdikcija RS stavljena iznad jurisdikcije Tribunala. Izmjenjeni i dopunjeni nacrt je uzeo u obzir značajna pitanja na koje je ukazao Tribunal. Iako dodatni zakoni nisu potrebni u vezi sa saradnjom sa Tribunalom, zakon može dovesti do potrebne političke podrške i u ispunjavanju postojećih obaveza. Nacrt je upućen Narodnoj skupštini Republike Srpske 24. jula, a može biti usvojen tek u septembru. Tribunal i OHR ne očekati do septembra da se ispune obaveze vlasti Republike Srpske.

BiH je u prošloj godini postala atraktivna tranzitna zemlja za trgovce bijelim robljem, trgovce, ilegalne migrante i osobe koje traže azil. Razlozi za ovakav razvoj događaja između ostalog uključuju poboljšanu sigurnosnu situaciju, relativno liberalan vizni režim i jedan broj pravnih praznina u pogledu migracija i azila. UNMIBH ne vodi da je zbog efikasnijeg rada Državne granične službe BiH od januara 2001. godine spriječen ilegalni ulazak 6800 osoba. Međutim i dalje zabrinjava broj onih koji traže međunarodnu pomoć i zaštitu. Iako se pažnja usmjerava na "ilegalne" ili neredovne migracije, međutim značajan broj tih ljudi ima legitimne razloge za napuštanje svoje države, uključujući i osobe koje traže azil kojima se mora osigurati zaštita u skladu sa međunarodnim pravom koje se odnosi na izbjeglice i ljudska prava. Iako je Zakon o imigraciji i azilu tehnički na snazi od 31. decembra 1999. godine, on predstavlja kompletnu institucionalnu i strukturalnu reformu ranijeg zakona. Potrebno je donijeti detaljne podzakonske akte i instrukcije, a još uvijek nisu uspostavljene ni potrebne državne institucije. U međuvremenu UNHCR provodi proces utvrđivanja statusa izbjeglica, te Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice osigurava detaljne tehničke ekspertize i ograničena finansijska sredstva.

Novo Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice je zaduženo za sva pitanja vezana za ljudska prava, imigraciju i azil u BiH. Međutim, treba napomenuti da su pitanja vezana za migracije i azil prilično nova za BiH, kao i to da se Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice suočava s ozbiljnim nedostatkom sredstava za rad. Stoga je potrebno vršiti ozbiljan razvoj potencijala i nakon 2001. godine.

S ciljem osiguranja poštivanja osnovnih principa međunarodog prava izbjeglica, uključujući refoulement (deportacija) i pristup teritoriji (refoulement je povratak u zemlju ili na teritorij gdje sigurnost osobe ne bi bila ozbiljno ugrožena - princip se takođe primjenjuje kod indirektnog povratka kao i povratka sa granice). Naime, Kako bi se osiguralo poštivanje prava osoba koje traže azil i izbjeglica i Kako bi se osiguralo da osobe imaju pristup procedurama vezanim za azil u BiH, utvrđivanjem mehanizama za identifikaciju potencijalnih azilanata i izbjeglica kao i njihovo upućivanje na UNHCR;	UNHCR vodi konsultacije sa Ministarstvom za ljudska prava izbjeglice, sa Međunarodnim policijskim snagama (IPTF) i Državnom granicom (DGS): • kako bi osigurao da budu upoznati sa svojim obavezama i pružio im smjernice; • kako bi osigurao veze sa UNHCR-om; • kako bi pojasnio modalitete identificiranja azilanata i način na koji se obrađuju njihovi slučajevi; • s ciljem pružanja pomoći identificiranim azilantima. UNHCR, u ime vlade BiH, provodi program utvrđivanja statusa izbjeglica. Azilantima i izbjeglicama se izdaju posebna pisma zašto kako bi im se između ostalog osigurala zaštita od refoulement-a (deportacije).
Obimniji trening vezan za zakon o izbjeglicama koji se provodi sa Ministarstvom za ljudska prava, Državnom granicom, lokalnom policijom, pravosuđem i ostalim;	U toku perioda koji je predmet ovog izvještaja UNHCR je provodio različite vrste obuke vezane za osnovne principe zaštite prava izbjeglica, uključujući: • 2 operativna seminara za oficire IPTF-a i DGS-a; • nekoliko poludnevničkih treninga u sklopu prijelaznog treninga za oficire DGS-a; • redovni trening UN-ovih službenika za ljudska prava; • redovni trening oficira IPTF-a.
Izraditi podzakonske akte na osnovu Zakona o imigraciji i azilu i druge potrebne instrukcije i odluke zajedno sa Ministarstvom za ljudska prava i izbjeglice;	UNHCR, zajedno sa OHR-om, OHCHR-om i IOM-om, nastavlja aktivnosti na izradi podzakonskih akata na osnovu Zakona o imigraciji i azilu kao i aktivnosti na utemeljenju strukture vezane za imigraciju i azil putem svog redovnog učesnika u Radnoj grupi o imigraciji i azilu. Uskoro će biti završen prvi Pravilnik o ulasku, putnim ispravama, vizama i dozvolama boravka. UNHCR vodi razgovore sa Ministarstvom za ljudska prava i izbjeglice u vezi sa mogućim amandmanima na Instrukciju o privremenom ulasku izbjeglica iz Savezne Republike Jugoslavije (SRJ) u Bosnu i Hercegovinu kao i o mogućim promjenama načina provedbe te Instrukcije. UNHCR vodi razgovore sa Ministarstvom za ljudska prava i izbjeglice u vezi sa mogućnošću produženja privremene zaštite koju omogućava Instrukcija SRJ ostalim ugroženim grupama.
Tražiti trajno rješenje za izbjeglice iz SRJ i Hrvatske.	UNHCR i dalje ulaže napore na utvrđivanju slučajeva za preseljenje. UNHCR pruža usluge savjetovanja dobrovoljnim povratnicima. UNHCR je sada uključen u proces koji je u toku, čiji je cilj razjasniti status hrvatskih Srba koji su izbjegli iz Hrvatske prije 1995. godine.

Plan aktivnosti: <u>Pru`iti podršku Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH kako bi izradilo izvještaje koje treba dostaviti tijelima zadu`enim za provedbu sporazuma o ljudskim pravima, a u ~iju izradu treba uklju~iti i nevladine organizacije.</u> Aktivnost predlo`ena od strane Upravnog odbora:	Me unarodne organizacije su spremne ponuditi tehni~ku pomo} u izradi ovih izvje{taja i razvoja potencijala unutar Ministarstva za izradu i "odbranu" izvje{taja pred relevantnim komisijama.
Me unarodna zajednica treba raditi zajedno sa Ministarstvom za ljudska prava i izbjeglice na zapo~injanju procesa izvje{tavanja tijela zadu`enih za implementaciju. Pru`iti tehni~ku pomo} u ovom procesu. Trenutno se kasni sa dostavim 14 izvje{taja u vezi sa svih 6 sporazuma. Pa`nja se prvo treba usmjeriti na Komisiju za ekonomska, socijalna i kulturalna prava i Komisiju za ljudska prava i Osnovni dokument za izvje{tavanje tijela za provedbu sporazuma o ljudskim pravima;	OHR je u aprilu 2000. godine bio koordinator radnog okruglog stola gdje se raspravljalo o procesu izvje{tavanja, koji je bio dobro primljen od strane prisutnih. Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice je u po~etku pru`alo podršku prijedlogu da se zaposli dodatno osoblje u Ministarstvo. Ka{njenja u procesu se mogu dovesti u vezu sa preseljenjem na Marijin Dvor. OHCHR je po~eo proces osiguravanja da se jedna osoba po{alje u Ministarstvo kako bi pru`ala pomo} u izradi izvje{taja o ekonomskim i socijalnim pravima. Tra`i se pomo} donatora u pogledu osiguranja osoblja u Ministarstvu u cilju pru`anja pomo}i pri uskla ivanju zakona sa ECHR. OSCE i OHCHR su pokrenuli aktivnosti na osiguravanju dodatnih ekspertiza za osoblje Ministarstava u svrhu ispunjavanja njihovih obaveza vezanih za izvje{tavanje. Do kraja septembra se o~ekuju dodatne informacije s tim u vezi. Me utim, BiH do danas jo{ uvijek nije ispunila svoje obaveze izvje{tavanja 6 glavnih tijela zadu`enih za provedbu sporazuma o ljudskim pravima.

Poboljšati status nacionalnih manjina, uključujući i Rome, u BiH u skladu sa Okvirnom konvencijom o zaštiti nacionalnih manjina kroz provedbu Okvirne konvencije o zaštiti nacionalnih manjina u Bosni i Hercegovini (početak 2001. godine).

Vijeće Evrope i OSCE su 28-29 marta 2001. godine organizirali Okrugli sto posvećen pitanju statusa Roma i provedbe Okvirne konvencije o zaštiti nacionalnih manjina u sklopu zajedničkog projekta Vijeća Evrope, OSCE-a/ODIHR-a "Romi u sklopu projekta Pakta stabilnosti". Cilj radnog stola je bio podijeliti svijest u pogledu situacije u kojoj se nalaze Romi u BiH i osigurati forum na kojem bi se čuo glas romskih nevladinih organizacija. Na okruglom stolu su učestvovali predstavnici državnog Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice i Ministarstva za evropske integracije, Ministarstva za povratak i raseljene osobe RS, Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta FBiH, romskih organizacija, Ombudsmena države i Federacije, međunarodnih organizacija i nevladinih organizacija. Predstavnici Roma su iznijeli niz preporuka koje će se dostaviti nadležnim ministarstvima i međunarodnim organizacijama kako bi iste razmotrili i djelovali na osnovu njih. Učesnici okruglog stola su preporučili da ustavne komisije razmotre trenutni ustavni status Roma. Također su podržali uspostavu Dravnog savjetodavnog vijeća za pitanja Roma uz učestvovanje predstavnika nadležnih ministarstava, romskih zajednica, lokalnih nevladinih organizacija i međunarodnih organizacija. Jedan od konkretnih rezultata okruglog stola je priprema izvještaja koji sadrži 27 preporuka razrađenih tokom okruglog stola. Izvještaj je poslat nadležnim ministarstvima zajedno sa zajedničkim pismom OSCE-a i Vijeća Evrope u kojem se apelira na njih da izrade, utvrde i provedu politike i strukture (kao što je Romski savjetodavni odbor) kako bi se započeli rješavati problemi Roma koji su i dalje najbrojnija nacionalna manjina.

Predloženi projekat razvoja potencijala sa romskim udruženjima/nevladinim organizacijama: Predstavnici Roma su uporno naglašavali da je potrebno da oni budu uključeni u izradu, provedbu i procjenu politike i programa s ciljem poboljšanja njihove situacije i statusa u BiH. Međutim, zbog velikog broja romskih udruženja nedostatka finansijskih sredstava njihovi potencijali i saradnja sa drugim udruženjima su ograničeni, kao i mogućnost zagovaranja i lobiranja kod vlade za pružanje podrške njihovim naporima da poboljšaju situaciju u kojoj se nalaze Romi u BiH. Zbog toga će OSCE omogućiti održavanje skupa međunarodnih romskih lidera sa romskim udruženjima u BiH (pristup Romi Romima). Ovaj sastanak će se iskoristiti kako bi se pomoglo Romima u BiH da izrade zajedničku platformu i prijedlog za izbor članova u romsko predstavničko tijelo, koje će postati partner BiH vlastima u realizaciji državne strategije vezane za pitanja Roma. Ovo tijelo će delegirati predstavnike u Romsku koordinacionu grupu i u predviđeni Dravni savjetodavni odbor o Romima/nacionalnim manjinama.

	Vijeće ministara je usvojilo dva nacrt zakona vezana za zaštitu nacionalnih manjina: jedan je predložio Ministar za ljudska prava i izbjeglice, Krešimir Zubak, a drugi Ibrahim Spahi, delegat u Domu naroda. Dom naroda je na svojoj 5. sjednici (14. juna 2001.) usvojio Nacrt zakona o pravima etničkih i nacionalnih zajednica ili manjina, kojeg je predložio Spahi. Vijeće ministara je 19. aprila usvojilo Zubakov zakon i isti proslijedilo Zastupničkom domu. Pohvalno je to što su oba zakona predložena nezavisno i bez pritiska ili intervencije od strane međunarodne zajednice. Ipak, međunarodna zajednica podstiče debatu o nekim problematičnim odredbama i mogućem usaglašavanju dva zakona. S ciljem osiguranja zaštite posebnih interesa i sprežavanja diskriminacije konstitutivnih naroda ili Ostalih, Visoki predstavnik je 11. januara 2001. godine donio dvije odluke kojim se uspostavljaju tri esnaestolane ustavne komisije u entitetskim parlamentima.
--	--

Organizacije i članice HRCC²

OHR: Prema Aneksu 10 Daytonskog sporazuma, Ured Visokog predstavnika je zadužen za koordinaciju civilnih aspekata provedbe mira u BiH. OHR osigurava regionalnu prisutnost u zaštiti ljudskih prava i radi u tijesnoj saradnji sa ostalim agencijama koje nadgledaju stanje ljudskih prava kako bi razvio strategije i koordinirao intervencije. Za više informacija uopšte o OHR-u ili posebno o ljudskim pravima, molimo vas da kontaktirate:

Ured Visokog predstavnika tel: 387-33-283-500

Emerika Bluma 1 fax: 00 387-33-283-501

71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina web: www.ohr.int

OSCE: Mandat OSCE proizilazi iz člana 10 Aneksa 6 Daytonskog sporazuma. Odjel za ljudska prava unapređuje civilna, politička, socijalna i ekonomska prava izbjeglica i raseljenih osoba, uključujući imovinu, povratak, obrazovanje, i ostalo. Odjel za ljudska prava tumači svoj mandat tako da uključuje *inter alia*: praćenje, istraživanje i interveniranje u slučajevima povrede ljudskih prava i obučavanje domaćih nevladinih organizacija. Sa svojih 28 terenskih ureda u 4 regionalna centra OSCE u potpunosti pokriva teritoriju BiH, te je direktni učesnik u rješavanju pitanja koja se tiču ljudskih prava.

OSCE Odjel za ljudska prava tel: 387-71-444-444

Dženetić i Ćikma 2/4 fax: 387-665-236

Sarajevo, Bosna i Hercegovina web: www.oscebih.org

UNHCR: Visoki komesarijat Ujedinjenih naroda za izbjeglice je vodeća organizacija za implementaciju Aneksa 7 Daytonskog sporazuma koji garantuje prava raseljenih osoba i izbjeglica na povratak u prvobitne domove. UNHCR osigurava međunarodnu zaštitu i pomoć izbjeglicama izvan zemlje, raseljenim licima i ostalim ugroženim osobama. Za više informacija o UNHCR-u u Bosni i Hercegovini, molim vas da kontaktirate:

UNHCR tel: 387-71-666-160

Unisova zgrada A fax: 387-71-470-171

Sarajevo, Bosna i Hercegovina

UNMIBH/IPTF Ured za ljudska prava: Postojanje Me|unarodnih policijskih snaga je odre|eno Aneksom 11 Daytonskog sporazuma. Prema Rezoluciji 1088 Vije}a sigurnosti, rad IPTF obuhvata "istra`ivanje ili pomaganje u istragama o zloupotrebama ljudskih prava od strane organa za sprovo|enje zakona." Glavni ciljevi Ureda za ljudska prava su da: istra`uje kr{enja ljudskih prava od strane organa za sprovo|enje zakona; odre|uje mjere za ispravljanje takvih kr{enja i nadgleda i osigurava implementaciju korektivnih mjera. Da bi sproveo ove ciljeve, Ured za ljudska prava provodi istragu o ozbiljnim incidentima nesavjesnog obavljanja policijskih du`nosti i provodi opse`ne inspekcije agencija za sprovo|enje zakona da bi se osvrnuo na uporne pojedina~ne nedostatke institucija. Ured za ljudska prava se sastoji od 145 me|unarodnih policajaca i 17 pripadnika me|unarodnog civilnog osoblja, koji su raspore|eni {irom zemlje.

UNMIBH tel: 387-71-496-265

Aleja Bosne Srebrene bb fax: 387-71-496-539

71000 Sarajevo

Bosna i Hercegovina

OHCHR: Od decembra 1998. godine OHCHR u Bosni i Hercegovini je dio Ureda Specijalnog predstavnika Generalnog sekretara UN (SRSG, zadu`en za UNMIBH). On je usmjeren na aktivnosti u obuci o ljudskim pravima i o pitanjima spolova i diskriminacije, sa posebnim naglaskom na socijalna i ekonomska prava. On nastavlja da daje podr{k}ku mandatu Specijalnog izvjestioca Komisije za ljudska prava i u~estvuje u radu OHR-ovog Koordinacionog centra za ljudska prava (HRCC). Njegovo prisustvo je pravno zasnovano na godi{njim rezolucijama Komisije o ljudskim pravima, kao i na ~lanu XIII Aneksa 6 Daytonskog sporazuma.

Ured Visokog komesara za ljudska prava tel: 387 71 49 6402, 6403

Aleja Bosne Srebrene bb, 71000 Sarajevo fax: 387 71 49 6438

Bosna i Hercegovina

IJC: Iako je Nezavisna sudska komisija (IJC) bila uspostavljena pod pokroviteljstvom OHR-a, ona nezavisno provodi svoju klju~nu ulogu vo|enja reforme sudstva u BiH. IJC je zadu`ena za pokretanje, vo|enje i koordiniranje sveobuhvatne strategije reforme sudstva i mjera profesionalne obuke. Tako|e poma`e i savjetuje sudske i tu`ila~ke komisije/vije}a u oba entiteta u pogledu pitanja vezanih za imenovanje, disciplinu i provjeru sudija i tu`itelja. O~ekuje se da }e ova koncentracija du`nosti sudske reforme doprinijeti ve}em stepenu usagla{avanja i ubrzanju mjera reforme koji }e imati direktni utjecaj i unaprijediti rad sudija, tu`itelja i drugih pravnih stru~njaka kao i aktivnosti institucija u pravosudnom sektoru.

Nezavisna sudska komisija tel. 00 387 33 445 216

Emerika Bluma 8 fax. 00 387 33 445 223

71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina [www: www.ohr.int](http://www.ohr.int)

Vije}e Evrope: Vije}e Evrope je pokrenulo sveobuhvatni program saradnje sa Bosnom i Hercegovinom ~iji je cilj pru`anje pomo{i zemlji u njenim nastojanjima da dostigne organizacione standarde pluralisti~ke demokratije, ljudskih prava i vladavine prava. Vije}e Evrope je prisutno u Sarajevu i Mostaru kako bi pru`ilo podr{k}ku i nadgledalo provedbu ove saradnje.

Vije}e Evrope Tel. 00387 33 264 360

Zelenih beretki 16/A Fax: 00387 33 264 360

71000 Sarajevo, BIH web: www.coe.int.org